

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Δ. Ι. Δεληβάνη, τακτικού καθηγητοῦ τῆς Πολιτικῆς Οικονομίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης : «Παραδόσεις Θεωρητικῆς Πολιτικῆς Οικονομίας». Ἐκδότης : Ἄφοι Π. Σάκκουλα. Θεσσαλονίκη, 1964, σελ. 295.

Πρόκειται διὰ τὴν τετάρτην ἔκδοσιν τῶν παραδόσεων θεωρητικῆς οἰκονομίας τοῦ κ. Δεληβάνη ἀπευθυνομένην πρὸς τοὺς πρωτοεῖς τῆς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οικονομικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Μολοντί, ὡς τονίζεται, εἰσαγωγικῶς, δὲν πρόκειται περὶ ἔγχειριδίου ἢ συστήματος τοῦ ἄνω τομέως τῆς οικονομικῆς ἐπιστήμης, δίδεται δι' αὐτοῦ μία συνοπτικὴ μὲν ἀλλὰ λίαν κατατοπιστικὴ εἰκὼν τῆς θεωρητικῆς οἰκονομίας τόσοσ ἀπὸ πλευρᾶς ἱστορικῆς ἐξελιξεῶς τῆς, ὅσον καὶ ἀπὸ πλευρᾶς κυριαρχουσῶν σήμερον ἀπόψεων. Τὸ βιβλίον χωρίζεται εἰς πέντε μεγάλα μέρη ἐκ τῶν ὁποίων εἰς τὸ πρῶτον, τὴν εἰσαγωγὴν, ἀναλύεται ἡ ἀποστολὴ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, τὰ τοῦ ἀτομικοῦ καὶ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος, αἱ ἀνάγκαι, τὸ ἀντικείμενον, τὰ καθήκοντα καὶ τὰ ὄρια τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, ἡ οἰκονομικὴ ὄργανωσις, αἱ μέθοδοι ἐρεύνης τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων καὶ τέλος τὸ κεφάλαιον κλείει μὲ ἐπισκόπησιν τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας. Τὸ β' μέρος ἀναφέρεται εἰς τὴν παραγωγὴν, τὸ γ' εἰς τὴν κατανομήν, τὸ δ' εἰς τὸ χρῆμα καὶ τὸ ε' εἰς τὰς οἰκονομικὰς διακυμάνσεις. Εἰς τὴν πενιχρὰν ἀπὸ πλευρᾶς θεωρητικῆς οἰκονομικῆς ἑλληνικῆν βιβλιογραφίαν αἱ παραδόσεις τοῦ κ. Δεληβάνη ἀποτελοῦν ἀσφαλῶς πολὺτιμον βοήθημα ὄχι μόνον διὰ τοὺς σπουδαστὰς τῆς οικονομικῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἐνδιαφερομένους νὰ ἐπιμορφωθοῦν ἐπ' αὐτῆς δι' ἑνὸς εὐλήπτου καὶ συνοπτικοῦ σχετικοῦ συγγράμματος.

M.

Θ. Γρηγοράκου : I. Ἡ ἐξέλιξις τοῦ θεσμοῦ τῆς ἀνωτάτου ἐταιρείας ἐν Ἑλλάδι καὶ τὸ πρόβλημα τῆς κεφαλαιαγορᾶς. Ἀθήναι, 1964, σελ. 23.
II. Ἡ σύνταξις τοῦ ἰσολογισμοῦ τῶν Ἀνωτάτων Ἐταιρειῶν, μετὰ τὸ Ν.Δ. 4237/62. Ἀθήναι, 1964, σελ. 80.

Προεισαγωγικῶς πρέπει νὰ χαιρετίσωμεν κατ' ἀρχὴν ὡς εὐχάριστον καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀξιοσημεῖωτον τὴν προβολήν, εἰς τὸν τομέα τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης τῶν προβλημάτων τοῦ οἰκονομικοῦ βίου, νεαρῶν στελεχῶν τοῦ Σώματος Ὀρκωτῶν Λογιστῶν, ὡς ὁ συγγραφεὺς τῶν ὑπὸ τοὺς ἀνωτέρω τίτλους μελετῶν κ. Θεόδωρος Γρηγοράκος.

Εἰς παλαιότερον δημοσίευσμά μας περὶ τοῦ ἐν ἀναπτύξει θεσμοῦ τῶν Ὀρκωτῶν Λογιστῶν, ἐτονίσσαμεν ὡς ἀναγκαίας τοιαύτας ἐκδηλώσεις τοῦ Σώματος καὶ ἐπὶ τοῦ καθαρῶς ἐπιστημονικοῦ ἐπιπέδου διὰ τῶν στελεχῶν του καὶ τὰς ὑπεδείξαμεν ὡς προοπτικᾶν σοβαρὰν τῆς καθόλου ἐπιβολῆς του. Ὁ κ. Θ. Γρηγοράκος προχωρεῖ μὲ θάρρος εἰς τὸ πεδίου τῆς ἐρεύνης καὶ εὐσυνειδησίαν νέου Ἐπιστήμονος καὶ λειτουργοῦ, κατανοοῦντος ὅτι καὶ τῶν προβλημάτων τούτων ἢ μετὰ γνώσεως θεώρησις εἶναι ἐπίσης ἔργον τῶν Ὀρκωτῶν Λογιστῶν, εὐθέως ἀναποκρινόμενον εἰς τοὺς εὐρυτέρους σκοποὺς, εἰς τοὺς ὁποίους ἀπέβλεψεν ἡ νομοθέτησις του.

Πρὶν εἰσελθεῖν εἰς ἐιδικὰς ἐπὶ τῶν θιγομένων θεμάτων παρατηρήσεις καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐκτιμημένας περὶ τούτων ἀπόψεις τοῦ συγγραφέως, πρέπει γενικῶς νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς Ἀνωτάτου Ἐταιρείας περιέπεσεν εἰς κρίσιν, ὄντως καταλυτικὴν, κυριώτατα λόγῳ τῶν οὐσιωδῶν ἀτελειῶν τῆς κειμένης Νομοθεσίας. Ὁ

τελευταίος Νόμος επέδωξε να άμβλύνη τὰ αίτια και τὰς συνεπειὰς τῆς κρίσεως χωρίς ὄμως να τὸ κατορθώσῃ εἰς ὄσην ἔκτασιν ἐπέβαλεν ἡ φύσις αὐτῆς. Δὲν νομίζομεν ὅτι ἐπέτυχε να τὴν θεραπεύσῃ πλήρως και τοῦτο διότι ἀντὶ τῆς πλήρους και ριζικῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ «ξεπερασμένου» πλέον Ν. 2190/1920, ἐπεχειρήθη, ἀντιθέτως, συμπληρώσεις και τροποποιήσεις διατάξεων τούτου.

Εἰς παλαιότερον κριτικὸν μας σημεῖωμα ἡσχολήθημεν μετὸ πρόβλημα τῆς ἐν γένει ἀναμορφώσεως τοῦ θεσμοῦ τῶν Ἀνωνύμων Ἐταιριῶν και τοῦ ἀναγκαίου ἐκσυγχρονισμοῦ του, ἐπ' εὐκαιρίας φωτεινῶν περὶ τούτου ἀπόψεων συναδέλφων, ὡς ὁ κ. Φρ. Καλαβρὸς και ἄλλοι, οἵτινες ἐτόνισαν τὸ ἐκτὸς τόπου και χρόνου τῆς ἰσχυοῦσης τότε περὶ τῆς Ἀνωνύμου Ἐταιρείας νομοθεσίας και ἰδιαιτέρως τῶν θέσεων, τὰς ὁποίας ἔναντι — γενικώτερον — τοῦ θεσμοῦ ἔλαβε και ἀνέπτυξε και ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ Ἀ' Πανελλαδικοῦ Λογιστικοῦ Συνεδρίου τοῦ 1956 ὁ Ὑποδιευθυντῆς τότε τῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος κ. Εὐρ. Τσουτρέλλης.

Ὁ κ. Τσουτρέλλης ἐκτενὼς ἡσχολήθη παλαιότερον περὶ τῶν ἐνδεικνυομένων μέτρων ἀντιμετωπίσεως τῆς ὕφισταμένης κρίσεως εἰς τὸν θεσμὸν τῆς Ἀνωνύμου Ἐταιρείας. Πολλὰ δὲ ἐκ τῶν ὑποδειξῶν του φαίνεται ὅτι ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψει και τὴν σύνταξιν τοῦ τελευταίου Νόμου. Ἐτόνισε τότε ὁ κ. Τσουτρέλλης τὰ ἰδιαίτερα και βασικὰ μειονεκτήματα τοῦ θεσμοῦ τὰ μὴ καταλλήλως ἀντιμετωπιζόμενα, ὥστε πληρέστερον να κατανοηθῶσι και ἐρμηνευθῶσι και τὰ αίτια τῆς κρίσεως, ὡς, ἡ ἔλλειψις οἰασδήποτε ἐν τῇ πράξει προστασίας τῶν συμφερόντων τῆς μειοψηφίας τῶν μετόχων, ἡ ἀδυναμία εὐελιξίας πρὸς λήψιν ἀποφάσεων ἐπὶ θεμάτων ἐπείγουσης, ἐν τούτοις, φύσεως, οἱ κίνδυνοι καταχρήσεων εἰς βάρος τῶν μετόχων ἐκ δολίας προθέσεως τῶν ἰδρυτῶν διὰ τῆς ὑπερτιμῆσεως τῶν εἰσφορῶν, ἡ παντοδυναμία μιᾶς Γενικῆς Συνελεύσεως, ἣτις παρέχει ἀπαλλαγὴν διὰ τὴν κακὴν διαχείρισιν τῆς Διοικήσεως, ἐξ ἧς ὄμως ὑπέστησαν ζημίας οἱ μέτοχοι χωρίς να δύνανται πλέον να προσφύγωσιν εἰς τὴν Δικαιοσύνην διὰ τὴν ἰκανοποίησιν των, ἡ ἀπορρόφησης τοῦ αἰσθήματος τῆς αὐτοεθῆνης ἐντὸς τῆς συλλογικῆς εὐθύνης, ἐξ ἧς ἐδημιουργήθη ὁ μὴ κεφαλαιοῦχος ἐπιχειρηματίας ἡ ὁ ἐπιχειρηματίας μὴ μέτοχος, ἡ κακὴ και ἀναρμοδιὰ και συνεχῶς μεταβλητὴ σύνθεσις τῶν διοικήσεων, δι' ὧν και τόσων ἄλλων, ὡδηγήθη ὁ θεσμὸς εἰς κρίσιν και σύγχυσιν, ἐπιταθεῖαν καταλυτικῶς ὅταν ὡς χαριστικὴ πλέον βολὴ ἐπῆλθε και τὸ ἐπιβληθὲν μέτρον τῆς ὀνομαστικοποιήσεως τῶν μετόχων.

Ἡ Ἐνωσις Μετόχων Ἑλληνικῶν Ἀνωνύμων Ἐταιριῶν, διὰ σχετικοῦ ὑπομνήματός της κατήγγειλεν ὅτι οἱ σκοποὶ τοῦ Νόμου 4237/62, διὰ τὸ ὅποιο ἐτροποποιήθη ὁ βασικὸς νόμος 2190/20 «περὶ Ἀνωνύμων Ἐταιριῶν» δὲν ἐπραγματοποιήθησαν, «λόγῳ ἀντιδράσεως τῶν διοικούντων τὰς Ἀνωνύμου Ἐταιρείας...», προτείνασα σειρὰν μέτρων ὑποχρεωτικῶν διὰ τούτους και οὐχὶ ἀπλῶς δυνητικῶν. Αἱ μελέται τοῦ κ. Θ. Γρηγοράκου εἶναι και κατατοπιστικαὶ και λίαν ἐνδιαφέρουσαι διὰ τὰς «θέσεις» των ἐπὶ τῶν γινομένων προβλημάτων τοῦ θεσμοῦ.

Ἐπὶ τῆς πρώτης μελέτης, τῆς ἀφορώσης τὴν ἐξέλιξιν τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἀνωνύμου Ἐταιρείας, ἐν συναρτήσει πρὸς τὸ πρόβλημα τῆς κεφαλαιαγορᾶς, θὰ παρατηρήσωμεν :

1. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς και ἀπὸ τῶν πρώτων γραμμῶν τοῦ πρώτου κεφαλαίου τῆς μελέτης, ὡς λίαν λυπηρὰ πρέπει να θεωρητῆαι ἡ διαπίστωσις ὅτι δὲν ὑπάρχουν πίνακες ἐπίσημοι περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατ' ἔτος συσταθεῖσων ἀνωνύμων ἑταιριῶν και ὅτι ἡ ἀρμοδιὰ Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου δὲν τηρεῖ τοιαῦτα στοιχεῖα. Τόση «ἐνημερότης» δὲν ἐφανατζόμεθα ὅτι παρακολουθεῖ τὴν πορείαν τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας. Δὲν εἶναι ἀνεξήγητον διὰ τοῦτο ὅτι ἕκαστος δύναται ἐλευθέρως να χρησιμοποιηθῆ πηγὰς και στοιχεῖα κατὰ βούλησιν, ἐπὶ θεμάτων, ἐν τούτοις, διὰ τὰ ὅποια, ὡς πρὸς τὴν σημασίαν των θὰ ἔπρεπε, νομίζομεν, να εἶναι και ἡ σοβαρότης τῆς θεωρήσεώς των. Ἄλλως τὸ κενὸν δυσκόλως καλύπτεται και τὰ οἰαδήποτε πορίσματα εἶναι περισσότερον ἐπισφαλῆ.

2. Οὐδεὶς εἶναι δυνατόν να διαφωνήσῃ πρὸς τὴν ἑτέραν διαπίστωσιν τοῦ συγ-

γραφέως, εμφανῶς δὲ σημειομένην καὶ ὡς ὑπότιτλος τῆς μελέτης αὐτοῦ, περὶ τῆς ἀθρόας ἀνώνυμοποίησως προσωπικῶν ἐταιρειῶν καὶ ἀτομικῶν ἐπιχειρήσεων διὰ λόγους φορολογικούς. Ὄντως, ἐκεῖ ὀφείλεται αὕτη, Χαρακτηριστικὴ δὲ τούτων ἀποδείξεις εἶναι ὁ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν Ἑταιρειῶν, αἵτινες συνεστήθησαν κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὀνομαστικοποίησως τῶν μετοχῶν.

3. Ἀπολύτως ἐπίσης συμφώνους μᾶς εὐρίσκει καὶ ἡ ὀρθότητι τοῦ συγγραφέως παρατήρησις, περὶ τῆς ὑφισταμένης πάντοτε δυσπιστίας τοῦ ἀποταμιεύοντος κοινοῦ πρὸς τὴν ἀνώνυμον ἐταιρείαν. Τὰ μειονεκτήματα τοῦ θεσμοῦ καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῆς τολμῆρας καὶ θετικῆς ἀντιμετωπίσεως τούτων πρὸς ὑπερνίκησιν τῆς κρίσεως ἦν διέρχεται, ἦγαγον τὸν θεσμόν εἰς ἀνυποληψίαν.

4. Εἰς σελ. 21 τῆς μελέτης ἀναγιγνώσκομεν τὰς «προϋποθέσεις» διὰ τὴν ἐξασφάλισιν οὐσιαστικοῦ ἐλέγχου εἰς τὴν ἀνώνυμον ἐταιρείαν καὶ ὡς βασικὴν τοιαύτην, τὴν ἀνάθεσιν τούτου βαθμιαίως εἰς τὸ Σῶμα Ὀρκωτῶν Λογιστῶν. Δικαίως ἐπικαλεῖται ὁ συγγραφεὺς τὸ ἐπιχείρημα ἐκ τῆς χαρακτηριστικῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἐλέγχου τῶν ἀνώνυμων ἐταιρειῶν, ὧν αἱ μετοχαὶ εἶναι εἰσηγμέναι εἰς τὸ Χρηματοστῆριον καὶ ὅστις διεξάγεται διὰ τοῦ Σώματος τῶν Ὀρκωτῶν Λογιστῶν. Ὀρθότατα δὲ ὑποστηρίζει ὅτι διὰ τῆς ἀριότητος τοιοῦτου ἐλέγχου καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὰ πρόσωπα, ἀλλὰ καὶ τὸν διορισμὸν τούτων ὑπὸ τῆς Διοικήσεως τοῦ Σώματος, θὰ ἀρθῶσιν ἐκ τοῦ μέσου τὰ σπείροντα τὴν ἀμφιβολίαν αἵτια, ὥστε νὰ καταστῇ συνειδησις καὶ εἰς τὸ ἐκ προδιαθέσεως ἀκόμη δυσπιστοῦν κοινὸν ὅτι ὄντως ὁ διεξαγόμενος ἔλεγχος εἶναι ἀντικειμενικὸς καὶ οὐσιαστικὸς, παρέχων πραγματικὴν ἐξασφάλισιν τῶν συμφερόντων του.

* *

Ἡ ἑτέρα μελέτη τοῦ κ. Θ. Γρηγοράκου, ἡ πραγματευομένη τὸ θέμα τῆς συντάξεως τοῦ ἰσολογισμοῦ τῶν Ἀνώνυμων Ἑταιρειῶν, καταδεικνύει τοῦτον γνώστην βαθὺν καὶ προσεκτικὸν τῆς ὕλης τὸν θεματοῦ του καὶ ἐρευνητὴν διὰ τοῦτο δυνάμενον ὀρθῶς νὰ συλλαμβάνῃ καὶ ἐπεξεργάζεται τὸ ὕλικόν τῆς ἐρεύνης του. Ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ καὶ περὶ ταύτης, ἀφοῦ προσεκτικῶς τὴν διεξήλθομεν, νὰ εἰπῶμεν ὀλίγα τινά.

Ἡ σπουδαιότης τοῦ ἰσολογισμοῦ διὰ πᾶσαν μορφήν ἐπιχειρήσεως εἶναι ἀναμφισβήτητος. Εἰς τὴν Ἀνώνυμον βεβαίως ἐταιρείαν ἀποκτᾷ σημασίαν ἰδιάζουσαν, διότι ἡ δημοσιεύσις του ἐπιτρέπει ἀκριβῆ ἐνημέρωσιν ἐπὶ τῆς καταστάσεως, τῆς πορείας τῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν ἐπιτελεσθέντων ἀποτελεσμάτων τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς τοὺς μέτοχους, τὸς πιστωτὰς καὶ τοὺς ἐν γένει μετ' αὐτῆς συναλλασσομένους. Ἐπιγραμματικῶς ἐλέγχθη καὶ εὐστόχως ἐπαναλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως, ὅτι ρυθμιστὴς ἀποβαίνει ὁ ἰσολογισμὸς τῆς ἐταιρικῆς ζωῆς καὶ εἶναι ἐν πάσῃ περιπτώσει «τὸ δελτίον ὑγείας» τῆς Ἑταιρείας.

Ἡ ἐν σελ. 12 - 14 παράθεσις στοιχείων ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἀνώνυμου Ἑταιρείας, ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς νομοθετικῆς ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τούτου, διὰ τῶν ληφθέντων κατὰ καιροῦς νομοθετικῶν μέτρων, συνοπτικὴ, βεβαίως, εἶναι πάντως ἐπαρκὴς διὰ τὴν ὀλην οἰκονομίαν τῆς ὕλης καὶ κατὰ τὴν ἔκτασιν τοῦ ἀντικειμένου τῆς μελέτης ἐντὸς τοῦ προσδιορισμένου χώρου τῆς ἐκδόσεώς της. Παρὰ τὸ σύντομον τῆς περὶ τούτων ἐκθέσεως, εἶναι αὕτη λίαν διαφωτιστικὴ.

Ἐπὶ τῶν ληφθέντων μέτρων τοῦ Ν.Δ. 4237/1962, περὶ ὧν ἐν σελ. 14 τοῦ κειμένου ἀσχολεῖται ὁ συγγραφεὺς, μὲ ὄλας τὰς προεκτεθείσας ἐπιφυλάξεις μᾶς ὅσον ἀφορᾷ τὸ λυσιτελεῖν τούτων, ὡς ἀπλῶς τροποποιητικῶν τῆς προϋπαρχούσης νομοθεσίας, πρέπει νὰ συμφωνήσωμεν μετὰ τοῦ συγγραφέως ὅτι ὄντως αἰσθητῶς ἐβελτίωσαν τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 2190/1920. Ἡ θεσπισθεῖσα οὕτω ὑποχρέωσις συντάξεως ἐκ μέρους ὄλων τῶν Ἀνώνυμων Ἑταιρειῶν ὁμοιομόρφων ἰσολογισμῶν ἀποτελεῖ ἄριστον μέτρον, ὡς ἐπιτυχεῖς εἶναι καὶ οἱ θεσπιζόμενοι κανόνες διὰ τὴν κατάρτιν τοῦ ἰσολογισμοῦ (σελ. 16) καὶ τοῦ λογαριασμοῦ «Ἀποτελέσματα χρήσεως», πλήρως ἀναποκρινόμενοι εἰς τὴν σκοπομένην διὰ τούτων ἐξυγίανσιν καὶ καθαρότητα — θὰ ἐλέγγομεν — τῶν ἰσολογισμῶν.

Δημιουργείται Ξν Λογιστικόν Σχέδιον, ειδικώς διά τας 'Αωνύμους 'Εταιρείας, ανεξαρτήτως όμως τούτου, διατηρούμεν πάντοτε τας έπιφυλάξεις μας, ως και παλαιότερον έπιμόνως ύπεστηρίξαμεν, ότι θα έπρεπε να θεσπισθώσιν αναλυτικά Λογιστικά Σχέδια κατά κλάδους (κλαδικά) βιομηχανιών, περιλαμβάνοντα την έν γενέει γενικήν και αναλυτικήν λογιστικήν τών έπιχειρήσεων τούτων.

'Ατόχημα ύπήρξεν ότι άνεστάλη τó έργον τής ύπό τού 'Υπουργείου Συντονισμού συσταθείσης τó έτος 1961 ειδικής 'Επιτροπής, άρίστης δέ συνθέσεως, έκ διαπρεπών έπιστημόνων, καθηγητών και κρατικών λειτουργών, όρκωτών λογιστών και όργανατών, εις ήν άνετέθη τó έργον τής συντάξεως 'Εθνικού Λογιστικού Σχεδίου (γενικού και κλαδικών). 'Απορία ύφίσταται πάντοτε περί τού αίτιου τής διακοπής τού έργου τούτου τής έν λόγω 'Επιτροπής.

'Ως πρός τας εφαρμοστέας διατάξεις κατά την άποτίμησιν τών έμπορευσίμων περιουσιακών στοιχείων τών 'Αωνύμων 'Εταιρειών, θα εύρεθώμεν άπολύτως σύμφωνοι πρός τας άπόψεις τών συγγραφέων και έρμηνευτών τού Φορολογικού Δικαίου, ως έκτίθενται αύται έν σελ. 27 παρ. 12 τής μελέτης. Συμμετέσχομεν εις τήν 'Επιτροπήν Συντάξεως τού Κώδικος Φορολογικών Στοιχείων και θεωρούμεν, ότι αί σχετικά επί τού θέματος τούτου διατάξεις έθεοπίσθησαν διά πάσαν έπιχείρησιν. Καθορίζοντες δέ νέας άρχάς εις όλα τά διά τού Κώδικος τούτου άντιμετωπιζόμενα θέματα, ήγνωσάμεν — διά τούτο — τόν Νόμον 2190/20.

Εις τόν Νόμον 3190/1955 περί 'Εταιρειών περιωρισμένης εύθύνης, περιελήφθη διάταξις έπιβάλλουσα εις αύτάς διατυπώσεις άπογραφής, άποσβέσεων, κλπ. Ουδóλως όμως έκ τούτου έπεται ότι είναι όρθον να ύφίστανται διάφοροι κανόνες, άλλοι διά τας προσωπικές και άλλοι διά τας 'Αωνύμους 'Εταιρείας. Τó γεγονός ότι ο συντάξας τόν Νόμον 3190/1955 ήγνωσε τόν άπό τού Σεπτεμβρίου τού 1952, έν τούτοις, Ισχύοντα Κ.Φ.Σ., άγει κατ' άνάγκην εις τήν μόνην δυνατήν τούτου εξήγησιν ότι προφανώς ήγνόει τήν ύπαρξιν τού Κώδικος τούτου, ή ότι, άλλως, μεταξύ τών παραλλήλων 'Υπηρεσιών συναφών 'Υπουργείων ουδέμία ύπήρξε συνεργασία. Εις πολλές περιπτώσεις διεπιστώσαμεν τήν άγνοιαν δημοσίων Οικονομικών 'Υπηρεσιών όσον άφορά τήν ύπαρξιν τού Κ.Φ.Σ.

Εις τó έν σελ. 30 παρ. 13 έρευνόμενον θέμα, δέν νομίζομεν ότι χωρεί ουδέμία άντίρρησις προκειμένου περί βιομηχανικών προϊόντων, ότι αί άποσβέσεις αποτελούν στοιχεία κόστους αύτών.

'Επί τού θέματος τής συντάξεως δύο Ισολογισμών, περιουσιακού και φορολογικού, φρονόμεν άντιθέτως ότι τούτο θα δημιουργήση προστριβάς φορολογικής φύσεως, όσον και δυσχερείας εις τήν διαμόρφωσιν τού έκ τούτων φορολογικού Ισολογισμού.

'Εχομεν βεβαίως ύπ' όψιν μας ότι ύπό τινων ξένων συγγραφέων ύπεστηρίχθη ή κατάρτισις δύο τοιούτων Ισολογισμών, φρονόμεν όμως ότι παρ' ήμίν τούτο έμφανίζει σοβαράς δυσχερείας. 'Επιβάλλεται νομίζομεν να ρυθμισθώσι παρά τών άρμοσίων αί ύφιστάμενα άντιθέσεις πρός τόν Κ.Φ.Σ., ούτως ώστε να έχωμεν ένα Ισολογισμόν, περιουσιακόν τε και φορολογικόν.

Οι έν συνεχεία τής αξιολόγου μελέτης τού κ. Θ. Γρηγοράκου (άπό σελ. 38 έως τέλους) περιλαμβανόμενοι κανόνες και διερευνήσεις θεμάτων αναγομένων εις τήν σύνταξιν τού Ισολογισμού και εις τήν αναλυτικήν έμφάνισιν στοιχείων αύτου και τών αποτελεμάτων χρήσεως είναι ύπό πάσαν έποψιν άρτιοι και άξιοπρόσεκτοι διά τούτο, ως άκριβολογημένα στοιχεία έμπεριστατωμένης έρεύνης και δέον να τύχωσιν Ιδιαίτερας μελέτης έκ μέρους τών άσκούτων τήν Λογιστικήν και Ιδιαίτατα βεβαίως τών εις τας 'Αωνύμους 'Εταιρείας.

Πρέπει και ένταύθα, έν κατακλείδι τού παρόντος κριτικού σημειώματος, να τωσθή όπόσοο έπαίνου άξιος είναι ό συγγραφεύς διά τήν σεμνήν, αλλά και τόσον άξιόλογον και εύσυνείδητον προβολήν του εις τó πεδιον τής έπιστημονικής έρεύνης.

δσον και την εκ παραλλήλου επίδειξιν θάρρους εις την αντιμετώπισιν τόσων σοβαρών θεμάτων, δια την όποιαν και γνώσιν βεβαίως βαθεία απαιτείται και πείρα ούχι ή τυχοσσα και επί πλέον ουδέμια επίφύλαξις δια να θέση ή ειλικρινής έρευνα τας χείρας της όντως επί των «τύπων των ήλων» των προβλημάτων ένώπιον των όποιων τίθεται.

Σπ. Ν. Λιζάρδος

Π. Δερτιλή: 'Η σύνδεσις της Τουρκίας μετά της Ε.Ο.Κ. Θεσσαλονίκη, 1964, σελ. 18-
'Ανάλυσις και γενικά γνωρίσματα της συνδέσεως της Τουρκίας μετά της Κοινής
'Αγοράς.

'Υποστηρίζεται ότι: α) Αί δεσμεύσεις των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Τουρκίας είναι χαλαρότεροι, συγκρινόμενοι προς εκείνας δια την 'Ελλάδα. β) Αί διατάξεις της Συμφωνίας της 'Αγκύρας προσκρούουν εις τας διατάξεις της Συμφωνίας των 'Αθηνών και εις διατάξεις της Συμφωνίας της Ρώμης, θίγουσαι τά νόμιμα δικαιώματα της 'Ελλάδος και έξασφαλίζουσαι πλεονεκτικήν θέσιν υπέρ της Τουρκίας.

Ι. Θ. Μ.

Κ. Δρακάτου: 'Ανάλυσις της γενικής τάσεως των τιμών καταναλωτού.
'Αθήναι, 1963.

Με τον τίτλο αυτό κυκλοφόρησε νέα μελέτη του κ. Κωνσταντίνου Δρακάτου, Οικονομολόγου Α' της Διευθύνσεως Οικονομικών Μελετών της Τραπεζής της 'Ελλάδος. Στη μελέτη αυτή ή συγγραφέας επιχειρεί την κατασκευή ένός ευχρήστου μέτρου της γενικής τάσεως των «τιμών καταναλωτού» στην 'Ελλάδα, εφαρμόζοντας με μερικές τροποποιήσεις τη μέθοδο αναλύσεως των «κυρίων συνιστώσων». Στην άρχή γίνεται μία προκαταρκτική εξέταση όρισμένων στατιστικών χαρακτηριστικών των ειδικών δεικτών τιμών καταναλωτού της 'Εθνικής Στατιστικής 'Υπηρεσίας της 'Ελλάδος, που ήδη χρησιμοποιούνται, ακολουθεί μία περιγραφή της διαδικασίας έκτιμήσεως της «πρώτης κύριας συνιστώσας», και τέλος έρμηνεύονται τά άποτελέσματα που προκύπτουν και καθορίζεται ή χρησιμότητά τους.

Κατά τον συγγραφέα, τό έκτιμηθέν μέτρον γενικής τάσεως των τιμών καταναλωτού μπορεί να άποτελέση ένα χρήσιμο όργανο προκειμένου για βραχυχρόνιες αναλύσεις, δέν πρέπει όμως να θεωρηθή ως υποκατάστατο του τιμαριθμού της Ε.Σ.Υ.Ε., αλλά μάλλον ως συμπλήρωμά του. 'Από πλευράς αξιοπιστίας, τά άποτελέσματα που προέκυψαν άποτελούν μία πρώτη προσέγγιση, μπορούν δέ να βελτιωθούν με τη χρησιμοποίηση μηνιαίων, άντι τριμηνιαίων, στοιχείων και την επέκταση της αναλύσεως, ώστε αυτή να περιλάβη όλους τούς επί μέρους δείκτες τιμών καταναλωτού.

Ν. Γ. Ν.

'Αθανασίου Π. Κανελλοπούλου (Καθηγητού της 'Ανωτάτης Βιομηχανικής Σχολής και 'Υφυπουργού Συντονισμού): 'Απόψεις επί της ανάπτυξεως, της ελληνικής οικονομίας. 'Αθήναι, 1963.

Κρατώ ήδη εις τας χείρας μου τό πρό τιнос χρόνου έκδοθέν βιβλίον του κ. 'Αθ. Π. Κανελλοπούλου υπό τον τίτλον: «'Απόψεις επί της ανάπτυξεως της ελληνικής οικονομίας». Πρόκειται περί σειράς άυτοτελών άρθρων καταχωρηθέντων κατά καιρούς εις τας έφημερίδας «Οικονομικός Ταχυδρόμος» και «Βήμα» και τά όποια διατηρούν εισέτι άμείωτον τό ένδιαφέρον του άναγνώστου —πέραν της έξυπηρετήσεως της έπικαιρότητος— όχι μόνον, διότι έκφράζουιν και θεμελιούιν άπόψεις επί της καθόλου πορείας της ελληνικής οικονομίας κατά τούς τελευταίους έξόχως δυσχειμέρους χρόνους, αλλά, κυρίως, διότι καθορίζουιν ένα «δέον», μίαν «στάσιν», ψηλαφούιν βήμα προς βήμα, αναβαθμόν προς αναβαθμόν τό οικονομικόν πρόβλημα της χώρας και ύποδεικνύουιν τά λυσιτελέστερα και συμφερότερα μέτρα θεραπείας τούτου.

Πέραν, όμως, αὐτῶν ὁ Ἄθ. Π. Κανελλόπουλος προβαίνει καὶ εἰς αὐστηρόν, ἀδέκα-
στον ἔλεγχον τῆς οικονομικῆς μας πολιτικῆς ὑπὸ ὄλας αὐτῆς τὰς ἐκφάνσεις καὶ ὁ
ἔλεγχος, τὸν ὁποῖον κάμνει δὲν εἶναι στεῖρος, μαργωμένος κοντόφθαλμος, ἀλλὰ δη-
μιουργικός, ζωντανὸς ἔλεγχος ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος παθαίνεται διὰ τὴν ἀνθρώπων καὶ
εὐρυθμον λειτουργίαν καὶ εὐρωστίαν καὶ εὐεξίαν τοῦ οικονομικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς
χώρας. Καὶ τοῦτο, διότι ἐὰν ὁ οικονομικὸς ὀργανισμὸς ἐνὸς κράτους εἶναι ὑποτονι-
κὸς ἅπασαι αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ κράτους τούτου θὰ εἶναι, κατ' ἀναπόδραστον ἀνάγκην,
ὑποτονικά, ἰσχνά, νηπιώδεις.

Ἐκ συστηματικῶν λόγων, τὰ διάφορα ἄρθρα περιλαμβάνονται εἰς εἰδικὰ κεφάλαια.
Ἡ τοιαύτη κατάταξις τῶν ἐπιλεγέντων ἄρθρων εἶναι, τῷ ὄντι, ἐπιτυχής, διότι
ἐπιτρέπει εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ παρακολουθήσῃ ἐκ τοῦ σύγγεγυς, ἄνευ ἀντιμετωπι-
σεως ἰδιαιτέρων δυσκολιῶν, τὴν ἐξέλιξιν τῆς σκέψεως τοῦ συγγραφέως, τὴν διαλεκτι-
κὴν δηλονότι κίνησιν τοῦ πνεύματος τοῦ συντάκτου τῶν ἄρθρων. Βεβαίως, τὸ βιβλίον
περιέχον ἐν ἑαυτῷ, «εἰδικὰς» γνώσεις καὶ σκέψεις δὲν ἀπευθύνεται παρὰ μόνον εἰς
τοὺς «εἰδημόνας» καὶ μόνον εἰς τούτους. Ἐν τούτοις, ἡ γλαφυρότης τοῦ ὕφους του,
ἡ σαφήνεια τῶν νοημάτων, ἡ ἔξοχος διάρθρωσις τῶν καὶ ὁ ἐπιδέξιος, ἐν τέλει, χειρι-
σμὸς τοῦ γλωσσικοῦ ὄργανου καθιστοῦν τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου εὐληπτον ὄχι
μόνον ἀπὸ τὸν εἰδικευμένον εἰς τοιαῦτα θέματα ἀναγνώστην.

Ἄλλὰ πρὶν ἢ προβῶ εἰς ἀνάλυσιν τοῦ περιεχομένου τῆς συγγραφῆς τοῦ Ἄθ.
Π. Κανελλοπούλου δέον νὰ ἀναφερθῶ καὶ εἰς τὸν συγγραφέα. Ὁ Ἄθ. Π. Κανελλό-
πουλος, τονίζω ἐν παρόδῳ, δὲν ἀνήκει ἤδη εἰς τὰ σημαντικὰ κεφάλαια τῆς ἑλληνικῆς
οικονομικῆς ἐπιστήμης. Αἱ ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι του δὲν εἶναι ξηραὶ, ὑφυδατωμένα
«περιγηγήσεις» τῶν οικονομικῶν φαινομένων, ἀλλὰ ἐμβριβεῖς καὶ συστηματικοὶ ταλανι-
σμοὶ ἴσων φαινομένων τούτων καὶ τῶν οικονομικῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐνεργειῶν.

Ἡ σπουδὴ τῶν κλάδων, τῶν μεγάλων κλάδων τῆς οικονομικῆς ζωῆς τῆς χώρας
μας κατὰ τὴν τελευταίαν εικοσαετίαν ἔχει λάβει ἀξιολογούς, πράγματι, διαστάσεις
καὶ δεικνύει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν προαγωγὴν καὶ τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω πορείαν τοῦ
homo economicus. Πλέον τούτου δεικνύει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ προσπάθειᾳ τῆς
ἀνεωτέρας διαβιώσεώς του ἐπινοεῖ ὀσημέραι καὶ νέας «μεθόδους», καὶ νῦν «μέσο»
διὰ τὴν καλυτέραν ἐξασφάλισιν τῶν πρὸς τοῦτο ἀναγκαίων ὄρων καὶ προποθέσεων,
Grosso modo δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ ὀρμὴ πρὸς συντήρησιν καὶ διάκρισιν τῶν ἀν-
θρώπων ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερον ἔτι νὰ διαδραματίζῃ σημαντικώτατον ρόλον. Ἐνίοτε
ἡ διαπάλη μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὀρμῶν καὶ «τάσεων» εὐρίσκεται ἐν ἀγαστῇ συνερ-
γασίᾳ, ἀρμονικῇ ἰσορροπίᾳ, κυρίως, ὅμως, δὲν ὑπάρχει ἐξίσωσις καὶ «εἰρηνικὴ συν-
ὑπαρξις» τῶν δύο ἐγωιστικῶν κατὰ βάθος ὀρμῶν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Ἡ οικονομικὴ ἐπιστήμη, ἐλέχθη κατὰ κόρον, δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀντικειμενική.
Καὶ τοῦτο, διότι αἱ ἔννοιαι τῆς δὲν ἐκφράζουσι πλήρως τὴν πραγματικότητα, οἷα εἶναι,
ἀλλὰ ἀποτελοῦν «ιδανικοὺς ἢ κανονικοὺς τύπους» τῶν πραγματικῶν φαινομένων.
Ὡς κυρίαν αἰτίαν τῆς καταστάσεως δέχονται οἱ οικονομολόγοι τὸ πολὺπλοκον τοῦ
μηχανισμοῦ τῶν πραγματικῶν φαινομένων, πρᾶγμα ὅπερ κοθιστᾷ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς
προβληματικὴν τὴν μετὰ βεβαιότητος ὑποστήριξιν ἐνίαν ἀπόφωτον, τὴν διανοήσασιν
ὀρισμένων ἐννοιῶν καὶ «νόμων» ἐν τῇ οικονομικῇ ἐπιστήμῃ. Ἐντεῦθεν γεννᾶται τὸ
ῥῶτημα: δύναται ὁ οικονομολόγος νὰ εἶναι «ἀντικειμενικός», σαφῆς, κατηγορηματι-
κὸς εἰς τὰς προβλέψεις του; Ἡ ἀποφάνεται δογματικῶς, ἄνευ ἀποδείξεων περὶ τῶν
ἐκάστοτε ἀπαντωμένων οικονομικῶν καὶ κοινωνικῶν προβλημάτων —πρᾶγμα τὸ ὁποῖον
φαίνεται ὅτι ἀπασχολεῖ σπουδαίως τὸν Ἄθ. Κανελλόπουλον, εἰς τὴν μελέτην καὶ
«ἀναγνώρισιν» τῶν στόχων του. Ἡ ἀπάντησις εἰς τὰ ῥωτήματα ταῦτα εἶναι, πρᾶ-
γματι, δύσκολος, ἂν ὄχι ἀνύπαρκτος. Οἱ περισσότεροι, ἡ πλειοψηφία τῶν συγγρα-
φέων, δέχεται τὴν ἄποψιν ὅτι μεταξὺ τῶν ἐννοιῶν τῆς οικονομικῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς
ὑπὸ μελέτην πραγματικότητος ὑφίστανται ἔνια «σημεῖα ἐπαφῆς», ἅτινα ὀδηγοῦν κατὰ
τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εἰς ἐνίας «ἀντικειμενικὰς» κρίσεις καὶ συμπεράσματα. Πάντως, ἀνε-

Ξαρτήτως τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἑτέρας τοποθετήσεως τοῦ μελετητοῦ ἐπὶ τοῦ θέματος, ἡ οὐσία εἶναι μία: ὅτι ἡ οικονομική, ἐν τῇ προσπαθείᾳ τῆς ὅπως ἐξίχνιάσῃ τὸ περιεχόμενον τῶν οικονομικῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐνεργειῶν, ὡς προσπαθεῖ νὰ ποδηγητήσῃ, καὶ τῶν οικονομικῶν καὶ κοινωνικῶν φαινομένων ἐν συναρτήσῃ πρὸς τὸ πρῶτον, ἀναφέρεται οὐχὶ μόνον εἰς τὸ «εἶναι», ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ «γίγνεσθαι» τῆς οικονομίας· μελετᾶται «ἀντικείμενά» τῆς οὐχὶ μόνον στατικῶς, ἀλλὰ καὶ δυναμικῶς—ὡς τελεολογικῆ κωδὴ ἐπιστήμη. Τοῦτο ἐνέχει ὄλως ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι αἱ ἐπὶ τοῦ παντὸς θέματος ἀπόψεις τῶν μελετητῶν δὲν εἶναι μονότροποι, μονόχρωμοι. Τουναντίον: τὰ συμπεράσματά των εἶναι ἀπότοκα κυκλικῆς «θέας», κυκλικοῦ βλέμματος, ἐπισταμένης σπουδῆς τῶν «θεμάτων» των. Ἐρευνῶνται δηλαδὴ τὰ πάσης φύσεως προβλήματα τῆς οικονομικῆς ἀπὸ πάσης πλευρᾶς καὶ σκοπιᾶς. Οὕτως, ἐπιτυχᾶνεται ἡ «τλήρης» θεώρησις τῶν οικονομικοκοινωνικῶν προβλημάτων—προβλημάτων ἅτινα ἐμφανίζονται ἡμέρᾳ ὀξείας ἀντιθέσεις, ὀξυτάτας περιπλοκάς. Περιπλοκάς ὅμως τὰς ὁποίας εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἀντιμετωπίσῃ κατὰ πρόσωπον ὁ ἀπασχολούμενος μὲ τὰ οικονομικά δεδομένα ἐνὸς Κράτους.

Τὸ οικονομικὸν πρόβλημα εἰς τὴν χώραν μας ἐμφανίζει ἀνέκαθεν ἀνεπουλώτους πληγὰς. Ἡ οικονομικὴ καχεξία ὑπῆρξεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη νόσος ἐν πολλοῖς ἐνδημικῆ καὶ ἀθεράπευτος. Ἡδὴ κυρίως διὰ τῆς οικονομικῆς βοήθειας ξένων χωρῶν οικονομικῶς εὑπραγουσῶν ἔχει ἐπιτευχθῆ ποιά τις ἰσορροπία εἰς τὰ «οικονομικά» μας. Βεβαίως, ἐλλείπουν εἰσέτι πολλὰ. Ταῦτα δὲ δὲν δύνανται νὰ ἀντιμετωπισθοῦν εἰμὴ διὰ ρηξικελεύθων λύσεων—λύσεων, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐπάγονται αὐξήσιν τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος. Καὶ τὸ ἐθνικὸν προϊόν αὐξάνεται διὰ ριζικῶν μέτρων, οικονομικῆς τουτέστι πολιτικῆς σταθερᾶς καὶ εὐελικτοῦ—ἐπιπροσθέτως δὲ καὶ προσγειωμένης εἰς τὴν ἡμετέραν πραγματικότητα. Ἡ δικαία, ἐξ ἄλλου, διανομὴ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ἡ κατὰ κεφαλὴν αὐξήσις του διὰ τῆς ἐξυψώσεως τῶν βασικῶν συντελεστῶν παραγωγῆς (ἐργασίας, ἐδάφους, κεφαλαίου) δύνανται νὰ συντελέσῃ ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, μεγάλως εἰς τὴν οικονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας. Πέραν ὅμως ὅσον ἐξετέθησαν, ἀνάγκη εἶναι νὰ τονισθῇ καὶ ὁ παράγων τῆς μεταναστεύσεως, ὅστις ἐπιδρᾶ ἀνασταλτικῶς ἐπὶ τῆς οικονομικῆς μας ἀναπτύξεως διὰ τῆς ἀπουσίας ἐιδικευμένων ἐργατικῶν χειρῶν (ἀγρογᾶται, μορτίται κλπ.). Οὕτω, τὸ δυναμικὸν τῆς Χώρας ἔχει καὶ εἰς τοὺς τρεῖς βασικοὺς συντελεστὰς παραγωγῆς δυσμενῆ ἀντίκτυπον καὶ βαρυτάτας ἐπιπτώσεις.

Ἡ προσφυγὴ ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευρὰν εἰς τὸν ἐξωτερικὸν δανεισμὸν τοῦ κράτους διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἐτήσιων δαπανῶν ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν μακροχρόνιων προγραμμάτων οικονομικῆς ἀναπτύξεως (παραγωγικὰ δάνεια κλπ.) αὐξάνει τὸ δημόσιον χρέος, τὸ ὁποῖον παρὰ τὰς παρατηρουμένας εὐεργετικὰς τούτου ἐνεργείας ἔχει μεγάλας, δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς οικονομικῆς μας προαγωγῆς.

Ἡ πολιτικὴ ἐπίσης τῶν ἐπενδύσεων ὡς καὶ ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ, ἡ γεωργικὴ καὶ βιομηχανικὴ πολιτικὴ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν ἰσορροπίαν δύνανται νὰ ἔχῃ, πρᾶγματι, ἀγαθὰ ἀποτελέσματα. Πρωτίστως ὅμως δεόν νὰ ἀμβλυνθῇ ἡ εἰσοδηματικὴ ἀνισότης, οἱ δὲ εἰσοδηματικοὶ ὄμιλοι νὰ ἀνταγωνίζονται οὐχὶ κερδοσκοπικῶς, ἀλλὰ διὰ τὴν τόνωσιν ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατόν, τῆς κυκλοφορίας καὶ ἀνταλλαγῆς τῶν ἀγαθῶν τοῦ κοινωνικοῦ προϊόντος. Αἱ κοινωνικαὶ παροχαὶ δεόν ὡς ἐκ τούτου νὰ ὀργανωθοῦν ἐπὶ ὄγιων βάσεων. Οἱ μισθωτοί, οἱ ἐργᾶται θὰ εἶδει νὰ ἀπολαύσουν περισσοτέρας παρὰ τὸν ἄλλον κρατικῆς προστασίας· ἡ γεωργία (αὐτὴ κυριώτατα), ἡ βιοτεχνία, βιομηχανία, ἐμπόριον ἐξ ἀντιθέτου, θὰ πρέπει νὰ τονωθοῦν, αἱ δὲ ἐπενδύσεις (οὐχὶ μόνον αἱ ἰδιωτικαὶ) νὰ ἐπεκταθοῦν—διὰ νὰ ἔχωμεν οὕτω τὰς δυνατότητας αὐξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ διὰ τούτου τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἑλληνικῆς οικονομίας. Διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὅμως τοῦτο ἀνάγκη εἶναι τὸ κράτος νὰ μὴ ἐκτελῇ, ὡς πολλὰκις ἐλέχθη, χρέη νυκτοφύλακος κυνός. Ἄλλὰ θὰ πρέπει νὰ ἐπεμβαίη ρυθμιστικῶς ὡσάκις τοῦτο κρίνεται ἐκ τῶν πραγμάτων ἀναγκαῖον καὶ σκόπιμον. Βεβαίως, ἡ ἐνεργὸς ἀνάμιξις τοῦ κράτους εἰς τὴν οικονομικὴν ζωὴν τῆς χώρας ἡμέραν καθ' ἡμέραν ἐκτείνεται μεγά-

λως. Ούτως, η οικονομία είναι οικονομία διευθυνομένη, ό δε κρατικός τοϋτος παρεμβατισμός δέν πρέπει νά υπερφαλαγγίζη έξ όλοκλήρου τά όρια τής ατομικής έλευθερίας και πρωτοβουλίας, αλλά νά αφήνη άνοικτά τά περιθώρια μιās άγαστής συνεργασίας. 'Η παροχή άγαθών και όπηρεσιών δέον νά άντικρύζεται υπό άντιπαροχής όπου τοϋτο έπιβάλλεται. 'Εν όψει μάλιστα τής εντάξέως μας εις τήν εύρωπαϊκήν οικονομικήν κοινότητα ή ρυθμιστική πολιτική τοϋ κράτους έπί όλων των μεγάλων κλάδων τής οικονομικής ζωής τής χώρας δέον νά είναι ή προσφορωτέρα και ή καταλληλότερα. Οϋτω θα έπιτευχθί τó άνώτατον δυνατόν άποτέλεσμα, δηλαδή ή ταχεία οίκονομική άνασυγκρότησις τής χώρας και ή δυνατότης παρακολουθήσεως τοϋ διασκελισμοϋ των οικονομιών των ξένων χωρών —συνεταιρών εις τήν Ε.Ο.Κ. Αί πάσης φύσεως έπενδύσεις θα πρέπει ώσαύτως νά τονωθοϋν, νά εύρυνθοϋν, τó δε γεωργικόν δυναμικόν νά αύξηθί δια τής παροχής προστατευτικών δια τήν άπρόσκοπτον άσκησιν τοϋ γεωργικοϋ έπαγγέλματος μέσων. Καί τοϋτο, δια τήν αύξησιν τοϋ έθνικοϋ εισοδήματος.

'Η έλληνική οικονομία, εν έσχάτη αναλύσει, παρουσιάζει πολλές, όργανωτικές κυρίως, αδυναμίας: ή μετανάστευσις, αί κρατικάί έπενδύσεις, ή ανάγκη δημιουργίας προσθέτων εύκαιριών άπασχολήσεως είναι μερικά από τά βασικά «θέματα», τά όποια ανάγκη είναι νά άντιμετωπισθοϋν παραλλήλως πρós τās λοιπές δραστηριότητας τής οικονομικής πολιτικής τοϋ κράτους.

'Ο 'Αθ. Π. Κανελλόπουλος με εύστροφίαν, διαύγειαν σκέψεως και όξυτάτην άντίληψιν έστάθη εις τά σημαντικότερα κεφάλαια τής οικονομικής αναπτύξεως τής χώρας. Διέγραψε μετ' έμβριθείας έπιστημονικής τά «μέσα» και τās άκολουθητέας εν προκειμένω μεθόδους. Μερικά από τά έξεταζόμενα θέματα: «'Αγροτική ασφάλισις ή πρόνοια;», «'Ασκεΐται πολιτική μισθών εν 'Ελλάδι;», 'Η σχέσις ίδίων πρós ξένα κεφάλαια», «'Ελεγχος έπί των άδήλων δαπανών», «'Επανεπένδυσις κερδών και έξωτερικός δανεισμός», «'Υπερπροσφορά ή άνεπαρκής ζήτησις», «'Ολοκλήρωσις και τεκμηρίωσις των έθνικών λογαριασμών», «'Η όριακή άποδοτικότητα τοϋ κεφαλαίου εν 'Ελλάδι», «'Παρατηρήσεις έπί τοϋ πενταετοϋς οικονομικοϋ προγράμματος», «'Αρίστη σχέσις συγκεντρωτικοϋ και άποκεντρωτικοϋ συστήματος άποφάσεων», «'Ο έλληνισμός εις τά πλαίσια τής Κοινής 'Αγοράς» κλπ.».

Πολλά, πάρα πολλά θα είχε, βεβαίως, νά είπη τις δια τά βιβλίον τοϋ κ. 'Αθ. Π. Κανελλοπούλου. Νά όμιλήσθ δια τόν μετά τόλμης χειρισμόν οικονομικών προβλημάτων ζωτικωτάτης σημασίας, δια τήν μετά αξιοθαυμάστου έπιμονής διονύχιον και τοποθέτησιν εις τά ιδικά των πλαίσια θεμάτων τής οικονομικής έπιστήμης. Διά τó βιβλίον του τοϋτο, δύναται νά λεχθί άνεπιφυλάκτως, εν κατακλείδι: multa raucis και ότι ό συγγραφεύς του έέτυχε τόν σκοπόν του· ή εργασία του δέν απέβη έπί ματαιώ, δέν «όζει, δηλονότι, έλλυχνίω» ή συγγραφή του... 'Η δε μεταξύ σθειδήσεως και πραγματικότητας άπόστασις είναι μικρά. Τουτέστι τά εκάστοτε «θεωρήματα» έχουν άμεσον ώς έπί τó πολϋ έφαρμογήν και δέν άπομένουν «γράμμα κενόν».

Νικ. Τσοϋρας

Γεωργίου Κουτσουμάρη (Καθηγητοϋ, Γενικοϋ Γραμματέως τοϋ 'Υπουργείου Συντονισμοϋ και Γενικοϋ 'Επιθεωρητοϋ Διευθυντοϋ τοϋ Κέντρου Οικονομικών 'Ερευνών): «'Η μορφολογία τής έλληνικής βιομηχανίας». 'Εκδοσις τοϋ Κέντρου Οικονομικών 'Ερευνών. 'Αθήναι, 1964. Σελ. 444.

'Η νέα αύτή μελέτη τοϋ καθηγητοϋ Κουτσουμάρη, άποτελεί μίαν λεπτομερή και άποκαλυπτικήν έρευναν τής διαρθρώσεως και τής άποδοτικότητος τής έλληνικής βιομηχανίας εντός των πλαισίων τής οικονομίας εν γένει. Εϊδικώτερον, πρόκειται περι έμπειρικοστατιστικής αναλύσεως και αξιολογήσεως τής διαρθρώσεως και οικονομικής άποδόσεως τής έλληνικής βιομηχανίας, άποβλεπούσης: α) εις τήν βαθυτέραν κατανόησιν τής μορφολογίας τής βιομηχανικής δραστηριότητας, β) εις τήν συγκέντρωσιν και

συστηματική παροχήν πληροφοριών περί τῆς ἐν λόγῳ οικονομικῆς δραστηριότητος καὶ γ) εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν προοπτικῶν καὶ τῆς κατευθύνσεως τῆς μελλοντικῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς. Συνεπῶς, ἡ ἀνάπτυξις ἀποτελεῖ διερεῦνησιν μὲ προσανατολισμὸν τοὺς σκοποὺς ἀσκήσεως οικονομικῆς πολιτικῆς. Ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα ἠύξησε τὴν ἀνάγκην λήψεως ἀμέσων μέτρων βελτιώσεως τοῦ ὀργανωτικοῦ πλαισίου τῆς ἐλληνικῆς βιομηχανίας. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς ἡ ἐν λόγῳ μελέτη ἀποτελεῖ ἕνα σημαντικὸν βῆμα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν.

Ἡ μελέτη διαιρεῖται εἰς τρία κύρια μέρη. Εἰς τὸ Α' Μέρος ἐπιχειρεῖται ἡ ἀνάπτυξις τῶν διαρθρωτικῶν μορφῶν τῆς ἐλληνικῆς βιομηχανίας, εἰδικώτερον ὅσον ἀφορᾷ τὴν παραγωγὴν, ἀπασχόλησιν, ἀγορὰν προϊόντων, τόπον ἐγκαταστάσεως, ἐπένδυσιν κεφαλαίων, ἐπιχειρηματικὴν ὀργάνωσιν, κόστος καὶ ἐνδοβιομηχανικὰς σχέσεις. Εἰς τὸ Β' Μέρος ἡ ἔρευνα συγκεντρῶται ἐπὶ τῶν προβλημάτων τῆς οικονομικῆς ἀποδόσεως τῆς βιομηχανίας μὲ κύριον ἀντικείμενον τὰ ζητήματα ἀναπτύξεως, παραγωγικότητος καὶ οικονομικῆς ἐπαρκείας.

Τὸ Γ' Μέρος τῆς μελέτης ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς προοπτικῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐλληνικῆς βιομηχανίας καὶ συγκεκριμένως τῆς κατευθύνσεως, τὴν ὁποίαν περαιτέρω πρόκειται αὕτη νὰ ἀκολουθήσῃ εἰς τὸ ἄμεσον μέλλον καὶ τῶν ἀντιστοιχούντων χρηματοδοτικῶν ἀναγκῶν, ἐν ὧσιν τῶν διαγραφόμενων νέων προσδιοριστικῶν συνθηκῶν, τῶν δημιουργουμένων ἐκ τῆς συνδέσεως τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Κοινότητα.

M.

* Ἀ ν θ ρ ἔ α Γ. Λ α ι μ ο ὕ : «Ἡ ἐμπορικὴ ναυτιλία τῆς Χίου». Ἀθήναι, 1963, σελ. 582.

Χώρα καθαρὰ γεωργικὴ δὲν ἦταν ποτὲ ἡ πατρίδα μας. Ἀπὸ πολὺ παλιὰ ἀκόμα, ὁ βασικὸς της πλοῦτος ἦταν ἡ ναυτιλία καὶ τὸ ἐμπόριον.

Ἡ Χίος, ἄρχισε νὰ ἀναπτύσῃ σημαντικωτάτη ναυτιλιακὴ δραστηριότητα ἀπὸ τὰ ἀρχαιότατα ἤδη χρόνια. Μὲ τὸν καιρὸ, ἐξελίχθηκε σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ ἀξιολογώτερα ἐμπορικὰ καὶ ναυτικὰ κέντρα τοῦ τόπου μας. Ἡ ἱστορία της παρουσιάζει ἀληθινὸ ἐνδιαφέρον, γιατί, σὲ ὅλη τὴ διάρκειά της μακραίωνης καὶ ταραγμένης ζωῆς τοῦ ἔθνους, ἔπαιξε κι' ἐκείνη ἕναν ἀπὸ τοὺς πιὸ ἐνεργοὺς ρόλους.

Ἱστορικὸ σύγγραμμα ἰδιαιτέρης ἀξίας, παρουσιάζεται τὸ παραπάνω βιβλίον τοῦ Ἀνδρέα Λαιμοῦ. Μὲ ἀπλότητα καὶ σαφήνεια καὶ μὲ κάθε δυνατὴ λεπτομέρεια, δίνει τὴν ναυτικὴ ἱστορία τῆς ἰδιαιτέρας του πατρίδας, κάνοντας μιά προσεκτικὴ ἀναδρομὴ στὸ παρελθὸν καὶ προχωρώντας ἔπειτα, μὲ ἀκριβολόγο πνεῦμα, στὴν ἀντικειμενικὴ ἀνάλυσιν τοῦ ἱστορικοῦ ρόλου τοῦ χιωτικοῦ ναυτικοῦ. Ὅλη ἡ δραστηριότητα, ποὺ κατὰ καιροὺς ἀνέπτυξαν οἱ Χῖοι, ὅπως πολὺμορφα ἐκδηλώθηκε, βρίσκει στὶς σελίδες τοῦ βιβλίου τὴ δικαίη της ἀναγνώριση. Ὁ προσεκτικὸς μελετητῆς, ὅμως, θὰ ἀνακαλύψῃ καὶ πλῆθος ἄγνωστα μέχρι τώρα στοιχεῖα, ποὺ ρίχνουν καινούργιο φῶς σ' αὐτὴν τὴν πλευρὰ τῆς χιωτικῆς ἱστορίας. Ἀποκτίνει πολὺτιμες καὶ ἐνδιαφέρουσες γνώσεις, σχετικὰ μὲ τὶς κατὰ περιοχὰς μεγάλες ἐφοπλιστικὰς οἰκογένειες τοῦ νησιοῦ, καὶ μαθαίνει μὲ κάθε λεπτομέρεια ὅλες τὶς συνθήκες τῆς γοητευτικῆς μὲν, ἀλλὰ καὶ ριψοκίνδυνης ναυτικῆς ζωῆς. Γιὰ κείνους δὲ ποὺ ἐνδιαφέρονται ἰδιαιτέρως, ἀναλύονται ὅλες οἱ νομικὰ καὶ οικονομικὰ μορφὰς ἐξελίξεως τοῦ χιακοῦ ναυτικοῦ, ἡ σύγχρονη ἀνάπτυξη τῆς ἐφοπλιστικῆς δραστηριότητος, καθὼς καὶ ἡ ἔκτασις καὶ ἡ σύγχρονη ἐξέλιξις τῆς ἀλιείας. Στὸν πρόλογο τοῦ βιβλίου, ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει, ὅτι μοναδικὴ του φιλοδοξία ἦταν, δίνοντας στὸ βιβλίον του ὅλα τὰ στοιχεῖα ποὺ προσεκτικὰ συγκέντρωσε, νὰ παρακινήσῃ ἕνα «κινώτερό» του γιὰ μιά «συνθετώτερη» ἐργασία. Στὴν πραγματικότητα, πρόκειται γιὰ ἕνα ἔργο ἐξαιρετικὰ φροντισμένο, ἀπὸ κάθε ἄποψη ἄριστο, ποὺ ἀποτελεῖ μιά ἀκόμα πολὺτιμη συμβολὴ στὴν ὅλη ἐλληνικὴ ἱστορικὴ βιβλιογραφία.

Σ. Α. Β.

Ἔκδοσις τοῦ Ὁργανισμοῦ Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως :
«Μητρώον ἑλληνικῶν βιομηχανιῶν». Ἀθήναι, 1962.

Ἐξεδόθη καὶ ἐκυκλοφόρησε τὸ καταρτισθὲν ὑπὸ τοῦ Ὁργανισμοῦ Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως «Μητρώον Ἑλληνικῶν Βιομηχανιῶν», εἰς τὸ ὁποῖον περιλαμβάνονται 1000 περίπου βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις βάσει ὄρισμένων κριτηρίων μεγέθους (ἀπασχολούμενον προσωπικόν καὶ ἰσχυρὰς). Εἰς τὸ ἐν λόγω Μητρώον αἱ βιομηχανίαὶ κατατάσσονται κατὰ κλάδους, κατὰ τόπον ἐγκαταστάσεως τῶν ἐργοστασίων τῶν καὶ ἀλφαβητικῶς, παρέχονται δὲ ἀκριβῆ στοιχεῖα διὰ τὰ παραγόμενα ὑφ' ἐκάστης ἐπιχειρήσεως προϊόντα. Τὸ «Μητρώον» κατηρτίσθη βάσει ἐρεῦνης, ἡ ὁποία διεξήχθη ὑπὸ τοῦ Ο.Β.Α. ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ὑπουργείου Βιομηχανίας καὶ στοιχείων παρατεθέντων ἐκ τῶν βιομηχανιῶν. Ἡ ἔκδοσις αὕτη τοῦ Ο.Β.Α. θὰ κυκλοφορῇ κατ' ἔτος, βάσει τῶν νεωτέρων ἐν τῷ μεταξύ στοιχείων, πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἀποτελεσθῇ χρήσιμον βοήθημα δι' ὅσους ἐπιθυμοῦν νὰ ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν ἢ νὰ συνεργασθοῦν μετὰ τὰς ὑφισταμένας ἐν Ἑλλάδι βιομηχανίας.

Ἐκ τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸ ὡς ἄνω Μητρώον βιομηχανιῶν, αἱ 100 ἀπασχολοῦν προσωπικόν μέχρι 25 ἀτόμων, 531 ἀπασχολοῦν 26 - 100, 240 ἀπασχολοῦν 101 - 300, 47 ἀπασχολοῦν 301 - 500, 43 βιομηχανίαὶ 501 - 1.000 καὶ 16 ἄνω τῶν 1.001 ἀτόμων.

Πρόκειται διὰ μίαν ἔκδοσιν, τῆς ὁποίας καὶ ἡ τυπογραφικὴ ἐμφάνισις καὶ τὸ περιεχόμενον ἀποδεικνύουν τὴν ἰδιαιτέρας εὐσυνειδησίας καὶ ποιότητος ἐργασίαν τοῦ Ὁργανισμοῦ.

Δ. Π. Κ.

Ε. Π. Παπανούτσου : Φιλοσοφικὰ προβλήματα. Ἀθήναι, 1963.

Ἡ Ἐκδοτικὴ Ἑταιρεία «Ἰκαρος» ἔθεσε σὲ κυκλοφορίαν τὸ νέο ἔργο τοῦ Ε. Π. Παπανοῦτσου «Φιλοσοφικὰ προβλήματα», ἕνα τόμο 305 σελίδων μεγάλου σχήματος, τυπωμένον μὲ ἑξαιρετικὴν καλαισθησίαν. Στὸ νέο του βιβλίον ὁ γνωστὸς γιὰ τὴν ἐμβρίθεια τοῦ στοχασμοῦ καὶ τὴ γλαφυρότητα τοῦ ὕφους του συγγραφεὺς ἐξετάζει μίαν σειράν φιλοσοφικῶν προβλημάτων καίριας σημασίας καὶ δίνει τὴν εὐκαιρίαν στοὺς ἀναγνώστες του νὰ παρακολουθήσουν μὲ ἀνεση τὴν προσπάθειαν ποὺ καταβάλλει σήμερα ἢ φημισμένη, ἢ «κριτικὴ» σκέψις γιὰ νὰ δαμάσῃ τὴν δυσκολίαν αἰωνόβιων θεμάτων. Τὰ προβλήματα ποὺ ἀναλύονται ἀναφέρονται στὶς μεγάλας περιοχάς, ποὺ ἔχουν ἀπασχολήσει τὸν κ. Ε. Π. Παπανοῦτσο στὰ βασικά του ἔργα («Αἰσθητικὴ», «Ἠθικὴ», «Γνωσιολογία»). Εἶναι δηλαδὴ αἰσθητικὰ (Ἡ αἰσθητικὴ ἐμπειρία. Οἱ ὅρισμοί τῆς Τέχνης. Ἡ οἰκονομικὴ θεωρία τῆς Τέχνης. Ἡ κριτικὴ αἰσθητικὴ). Ἠθικὰ (Σύγκρουσις καθηκόντων. Γεγονὸς καὶ σημασία. Φιλοσοφία τοῦ δικαίου. Ἠθικὴ θεωρία καὶ ἠθικὸς βίος) καὶ γνωσιολογικά : (Ἐννοιαι ὑπὸ μετασχηματισμόν. Τὸ θέμα - τὸ ζήτημα - τὸ πρόβλημα - ἡ ἀπορία. Ἡ διαλεκτικὴ κίνησις τοῦ πνεύματος. Φιλοσοφικὴ ἄποψις τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας). Τὸ βιβλίον ἀνοίγει μὲ μίαν μακρὰν εἰσαγωγὴν (Ὁ κριτικὸς φιλόσοφος) καὶ κλείνει μὲ ἕνα διεξοδικὸν μελέτημα ἀφιερωμένον εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ περίφημου Ἀριστοτελικοῦ ὁρισμοῦ τῆς τραγωδίας (Παθημάτων καθαρισμός).

Ὅσοι ἔχουν κάνει τὴ μύσην τοὺς στὴ φιλοσοφίαν μὲ τὴ μελέτη τῶν συγγραμμάτων τοῦ κ. Ε. Π. Παπανοῦτσου θὰ ἴδωσιν μὲ χαρὰ τὸ νέο ἔργο τοῦ διακεκριμένου συγγραφέα. Ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους τοῦτο θὰ εἶναι μεγάλο ἀπόκτημα. Ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς γράφει στὸν πρόλογόν του : «Ἄν μὲ ρωτοῦσε κανεὶς : Τί μὲ συμβουλεύετε ν' ἀρχίσω ἀπὸ τὰ μεγάλα συστηματικὰ βιβλία σας καὶ ὕστερα νὰ διατρέψω στὰ μικρὰ σας δοκίμια ἢ νὰ κάνω τὸ ἀντίστροφο ; —Θὰ δυσκολευόμενον νὰ τοῦ ἀπαντήσω. Καὶ τὸ ἕνα μπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ τὸ ἄλλο. Ὅσοι ἔχουν λιγότερη ὑπομονὴ καὶ περὶωρισμένον χρόνον μελέτης στὴ διάθεσίν των, καλύτερα νὰ ἀρχίσουν ἀπὸ τὰ μικρὰ θὰ τοὺς δώσουν ἀμέσως μὲ συντομίαν μίαν ἀδρῆ εἰκόνα τοῦ θέματος, καὶ ἔπειτα, ὅταν πιάσουν στὰ χέρια τοὺς τὰ μεγάλα θὰ τοὺς φανοῦν εὐκόλα».

Α. Θ.

Ἔλ. Ἐ. Συνοδινοῦ : Διάκρισις φυσικοῦ ἐλαιολάδου ἀπὸ ἐτέρων ἐλαίων, φασματοφωτομετρικῶς. Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορίᾳ. Ἀθήναι, 1964, σσ. 105.

Ἡ παροῦσα ἐργασία τοῦ καθηγητοῦ τῆς Α.Β.Σ.κ. Ἐλ. Συνοδινοῦ σκοπὸν ἔσχε τὴν ἔρευναν διὰ τὴν φασματοφωτομετρικὴν διάκρισιν τοῦ παρθένου ἐλαιολάδου, ἀπὸ μιγμάτων αὐτοῦ μετὰ σπορελαίων καὶ κεκαθαρμένου πυρηνελαίου, διὰ τὴν διασφάλισιν τῆς ἀγνότητος αὐτοῦ, καὶ τοῦτο τόσον διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐξαγωγὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀλλοδαπήν.

Διὰ ταύτης συμπληροῦται ἡ ἐν γένει ἐξέτασις τοῦ ἐλαιολάδου, χρησιμοποιουμένης τῆς ἀντιδράσεως «Συνοδινοῦ—Κώνστα», τὰ δὲ πορίσματα τῆς ἐργασίας ταύτης δύναται νὰ ἐφαρμοσθῶσι τόσον διὰ τὸν ποιοτικὸν ὅσον καὶ διὰ τὸν ποσοτικὸν ἔλεγχον καὶ καθορισμὸν τῶν ξένων ἐλαίων ἐν τῷ παρθένῳ ἐλαιολάδῳ.

Ἡ ἐν λόγῳ ἐργασία διεξήχθη εἰς τὰ ἐργαστήρια τοῦ Γενικοῦ Χημείου τοῦ Κράτους, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957 ἕως καὶ τὸ 1962 ἐξετασθέντων πλέον τῶν 800 δειγμάτων διαφόρων ἐλαίων.

Ἡ πρωτότυπια τῆς μεθόδου ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι αἱ μετρήσεις ἐγένοντο ἀφ' ἐνὸς μὲν, εἰς τὸ ὄρατὸν φάσμα Ο.Δ. 450 μμ. ἐνδεδειγμένον ἐν προκειμένῳ, ἀφ' ἐτέρου δὲ διεξήχθησαν αὐταὶ ἐπὶ δειγμάτων ὑποστάντων εἰδικῆν ἐπεξεργασίαν ἀποχρωματισμοῦ καὶ κατεργασίας διὰ νιτρικὸν ὀξέος.

Αἱ μετρήσεις ἐγένοντο διὰ φασματοφωτομέτρου Hilger τύπου Uvispek (H. 700 - 302), μὲ χρησιμοποίησιν κυψελίδων ἐκ χαλαζίου πάχους 10mm καὶ διαλύτην κυκλοεξάνιον τοῦ Οἴκου E. Merck.

Διὰ τῆς ἐν λόγῳ φασματοφωτομετρικῆς μεθόδου, ἥτις εἰς ἀπάσας τὰς περιπτώσεις ἐπιτρέπει τὴν πραγματοποιήσιν τῆς ποιοτικῆς κατατάξεως τῶν ἐλαιολάδων καὶ ἥτις βασιζέται ἐπὶ σταθερῶν ἀντικειμενικῶν καὶ ἀνεξαρτητῶν τοῦ ἀναλυτοῦ, πρὸς δέ, διασφαλίζεται ἡ διάγνωσις τῶν παρθένων ἐλαιολάδων, καθ' ὅσον διαστέλλονται ταῦτα ἀπὸ τὰ μίγματα ραφινῆ σπορελαίων συνήθων ἢ εἰδικῶς ἐπεξεργασμένων (Nylon—σπορελαία), ὡς καὶ ἀπὸ τῶν κεκαθαρμένου πυρηνελαίου.

Ἄξιον μνηεῖαι τυχάνει ὅτι ἡ ποιοτικὴ κατάταξις διὰ τῆς φασματοφωτομετρικῆς ταύτης μεθόδου συμπίπτει καὶ συμφωνεῖ ἀπολύτως μὲ τὴν γενομένην τοιαύτην ὑπὸ εἰδικοῦ δοκιμαστοῦ (dégustateur) ἐπὶ τῶν ἐξετασθέντων δειγμάτων.

Ἰσοσάτως, ἐκ τῶν ληφθεισῶν τιμῶν ὀπτικῆς πυκνότητος ἐπὶ παρασκευασθέντων διαφόρων μιγμάτων φυσικοῦ βρώσιμου ἐλαιολάδου (μέσης ὀπτικῆς πυκνότητος Ο.Δ. 0,22) μετὰ ἐξευγενισμένων σπορελαίων καὶ κεκαθαρμένου πυρηνελαίου, συνάγεται ἡ δυνατότης ὑπολογισμοῦ τῆς προσθήκης τῶν ξένων αὐτῶν ἐλαίων εἰς τὸ φυσικὸν ἐλαϊόλαδον ποσοτικῶς, μὲ προσέγγισιν $\pm 5\%$.

Αἱ ὀπτικαὶ πυκνότητες εἰς τὰ βρώσιμα φυσικὰ ἐλαϊόλαδα, εὑρέθησαν κυμαινόμεναι ἀπὸ Ο.Δ. 0,13 - 0,30 μμ.

Ἡ μέση τιμὴ τῶν ὀπτικῶν πυκνοτήτων διὰ τὰ βρώσιμα φυσικὰ ἐλαϊόλαδα εἰς Ο.Δ. 450 μμ. εὑρέθη ἴση πρὸς $0,22 \pm 0,043$.

Ἐκ τῶν εὑρεθεισῶν τιμῶν τῶν στατιστικῶν στοιχείων τῶν φυσικῶν βρώσιμων ἐλαιολάδων καὶ τῶν διαφόρων ἐξευγενισμένων (ραφινῆ) σπορελαίων καὶ κεκαθαρμένου πυρηνελαίου, κατεσκευάσθη τὸ φάσμα τῶν τιμῶν τῆς ὀπτικῆς πυκνότητος εἰς μῆκος κύματος 450 μμ. (Ο.Δ. 450 μμ.).

Ἐξ αὐτοῦ καταδεικνύεται ἔμφανῶς ἡ μεγίστη διαφορὰ, ἡ ὅποια ὑπάρχει μετὰ τῶν ὀπτικῶν πυκνοτήτων εἰς μῆκος κύματος 450 μμ. (Ο.Δ. 450 μμ.) τῶν φυσικῶν βρώσιμων ἐλαιολάδων ἀφ' ἐνός, καὶ ἑκάστου τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς τρόπον ἐξετασθέντων ἐξευγενισμένων σπορελαίων καὶ πυρηνελαίου, ὡς καὶ μιγμάτων αὐτῶν εἰς διάφορα ποσοστὰ μετὰ βρώσιμου ἐλαιολάδου.

Ἐκ τῆς ἐν γένει μελέτης προέκυψαν τὰ κάτωθι: Α'. Διὰ τὸ φυσικὸν βρώσιμον ἐλαϊόλαδον: 1) Αἱ ὀπτικαὶ πυκνότητες δὲν ἐπηρεάζονται ἐκ τοῦ χρόνου παραμονῆς αὐτῶν. 2) Αἱ ὀπτικαὶ πυκνότητες, αἱ προσδιορισθεῖσαι κατὰ τὴν μέθοδον ἡμῶν ταύ-

την κυμαίνονται από 0,13 μέχρι 0,30. 3) Αι όπτικαί πυκνότητες είναι συνάρτησις τών οργανοληπτικών χαρακτήρων αύτών. 4) Αι όπτικαί πυκνότητες μάς δίδουν τó μέτρον ποιότητος τών φυσικών έλαιολάδων τήν στιγμήν τής μετρήσεως αύτών. 5) "Όταν αι όπτικαί πυκνότητες είναι $>$ του 0,30 δηλοϋν ή φυσικά έλαιόλαδα με κατεστραμμένους τούς οργανοληπτικούς χαρακτήρας, όποτε και διαπιστοϋτι τοϋτο δια τών γνωστών έν χρήσει μεθόδων, ή φυσικά έλαιόλαδα, βρώσιμα εις τα όποια έχουν προστεθῆ έλαια ραφινέ. 6) Αι όπτικαί πυκνότητες δέν έπηρεάζονται έκ τής όξύτητος "B". Διά τὰ έλαια ραφινέ (έλαιόλαδον, πυρηνέλαιον, σπορέλαια): 1) Αι όπτικαί πυκνότητες τών άνωτέρω προσφάτως ραφιναρισμένων έλαίων, μάς δίδουν τó μέτρον άλλοιώσεως τών έξ ών ταϋτα προέρχονται έλαίων. 2) Αι όπτικαί πυκνότητες προκειμένου περι μιγμάτων φυσικού βρωσίμου έλαιολάδου μετά έλαίων ραφινέ, μάς δίδουν τó ποσοστόν προσθήκης του ξένου έλαίου.

H. M. E.

T i b o r B a r n a (Editor): Structural Interdependence and Economic Development. Macmillan, London, 1963.

Ό ανά χείρας τόμος περιλαμβάνει τὰ πρακτικά τής διεθνούς διασκεψεως επί τών εισροών - έκροών και τής τεχνικής αύτών, τής πραγματοποιηθείσης έν Γενεύη τόν Σεπτέμβριον του 1961. Τόν τόμον προλογίζει ό έπινοήσας, τó σύστημα εισροών - έκροών ρωσοαμερικανός καθηγητής Βασίλειος Λεόντιεφ. Η εισαγωγή έγγραφη από τόν έκδότην καθηγητήν Μπάρνα. Τὰ προβλήματα τών εισροών - έκροών εξετάζονται έν τή συσχέτισει των προς τήν θεωρίαν τής οικονομικής αναπτύξεως, τόσον εις τās ανεπτυγμένας χώρας υπό βιομηχανικήν και έμπορικην έποψιν, όσον και εις τās καθυστερημένας χώρας τās έπιζητούσας τήν οικονομικήν αύτην ανάπτυξιν. Ό παραλληλισμός άπόψεων επί τών προβλημάτων τών χωρών όλων σχεδόν τών οικονομικών τύπων (ανεπτυγμένα, καθυστερημένα, ήμιανεπτυγμένα, σοσιαλιστικά, φιλελεύθερα παρεμβατικά), καθιστά τó βιβλίον έξόχως ένδιαφέρον, διότι παρέχει τήν εικόνα τών προβλημάτων τών εισροών - έκροών τών εις τās κυριωτέρας χώρας του κόσμου. Λίαν ένδιαφέρουσα είναι ή διαπίστωσις ότι πολλάκις παρά τήν διαφοράν τών οικονομικών τύπων τών χωρών τὰ αύτὰ είδη προβλημάτων άντιμετωπίζονται και παρόμοια τεχνικά και χρησιμοποιούνται προς έπίλυσιν των. Η διάσκεψις άπετέλεσε έργον τεθέν υπό τήν αιγίδα τής οικονομικής σχολής του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ και τής γραμματείας τών Ηνωμένων Έθνών. Συμμετέσχον περι τούς 250 οικονομολόγοι και στατιστικοί προερχόμενοι έκ τεσσαράκοντα χωρών. Αι δημοσιευθεΐσαι εισηγήσεις όφείλονται εις τόν κάλαμον έξεχόντων ειδικών του δυτικού και του ανατολικού κόσμου, ώς και τής Άσίας ιδιαιτέρως. Τó κεφάλαιον τó συνοψίζον τὰ πορίσματα έκφράζει με ταϋτ άλλων τās άπόψεις τών έμπειρογνωνόμων επί του έπιθυμητου και του εφαρμοσίμου τής τυποποίησεως τών στατιστικών μεθόδων τών χρησιμοποιουμένων εις τās διαφόρους χώρας.

Σ. Κ. Π.

T. B o t t o m o r e - M. R u b e l : Karl Marx. Selected Writings in Sociology and Social Philosophy. Penguin, 1963.

Οι συγγραφείς άπεφάσισαν τήν εις τó βιβλίον τοϋτο συγκέντρωσιν τών κυριωτέρων σχετικών χωρίων του μαρξικού έργου τών αναφερομένων εις τήν κοινωνιολογίαν και κοινωνικήν φιλοσοφίαν. Μετά τούς προλόγους του βιβλίου έπακολουθεΐ μία μακρά εισαγωγή εις τās κοινωνιολογικάς άπόψεις και τὰ κοινωνικοφιλοσοφικά δόγματα του Μάρξ. Μετά ταϋτα παρατίθενται τὰ κείμενα κατατεταγμένα εις πέντε τμήματα : τó περι μεθοδολογικών βάσεων, τó περι προκεφαλαϊκρατικών κοινωνιών, τó περι κοινωνιολογίας τής κεφαλαιοκρατίας, τó περι κοινωνιολογίας τής πολιτικής, τó

περί μελλούσης κοινωνίας. Ἡ κατατοπιστικὴ εἰσαγωγή τῶν συγγραφέων καὶ ἡ ἐπιτυχὴς ἐκλογή τῶν χωρίων διευκολύνει σημαντικῶς τὸν μελετητὴν.

Π.

Fred. Copleston: *History of Philosophy*. Vol. VII, Burns - Oats. London, 1963.

Διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἑβδόμου τούτου τόμου περατοῦται τὸ μνημειώδες ἔργον, τὸ ὁποῖον ἤρchiσε νὰ ἐκδίδῃ πρὸ ἐτῶν ὁ πατὴρ Κόπλεστον, συνεχίζων τὴν παράδοσιν τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἐμφανίζῃ μεγάλους ἐπιστήμονας καὶ ὁδηγοὺς τῆς σκέψεως. Ὁ ὑπότιτλος τοῦ τόμου τούτου «ἀπὸ τοῦ Φιχτε εἰς τὸν Νίτσε» δὲν καλύπτει ὅλον τὸ περιεχόμενόν του, διότι τὸ τελευταῖον κεφάλαιον, ἐξ ἐνενήκοντα σελίδων, ἀφιερῶται καὶ εἰς τὴν μετὰ τὸν Νίτσε φιλοσοφίαν καὶ φθάνει μέχρι τοῦ Ἐδμόνδου Χούσερλ καὶ τοῦ Νικολάϊ Χάρτμανν. Τὸ θαυμάσιον τοῦτο κεφάλαιον περιέχει πλὴν τῆς φιλοσοφίας τοῦ Νίτσε (σελ. 390 - 420) τὸν μὴ διαλεκτικὸν ὕλισμόν, τὴν νεοκαντιανὴν κίνησιν (ἣτις ἐξεπροσωπεύθη καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ 1929 - 1939 διὰ τοῦ κύκλου τοῦ «Ἀρχείου Φιλοσοφίας καὶ θεωρίας τῶν ἐπιστημῶν»), τὴν ἀναζωογόνησιν τῆς μεταφυσικῆς, τὴν ἐπισκόπησιν τοῦ παρελθόντος καὶ τὴν προοπτικὴν τοῦ μέλλοντος. Διὰ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ τόμου τούτου, ἄπαντος ἀναφερομένου εἰς τὴν γερμανικὴν φιλοσοφίαν τοῦ 19ου καὶ 20οῦ αἰῶνος, ὁ ἀναγνώστης τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του ἕν θαυμάσιον, σαφές καὶ φωτεινὸν ἔργον, ὅμοιον τοῦ ὁποῖου μόνον εἰς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν ὑπῆρξε ἀλλὰ καὶ τοῦτο γραμμένον πρὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ ἄρα μὴ συγχρονισμένον.

Σ. Κ. Π.

R. Forbes and E. Dijksterhuis: *History of Science and Technology*, 1 - 11, Penguin, 1963.

Εἰς τὰς 530 σελίδας τῶν δύο μικρῶν τόμων τοῦ πολυτίμου τούτου πονήματος οἱ δύο συγγραφεῖς δίδουν μίαν καθολικὴν εἰκόνα τῆς ἐξελίξεως τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς τεχνολογίας ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι τοῦ 20οῦ αἰῶνος, δηλ. μέχρι τῆς ὀριμότητος τῆς κεφαλαιοκρατίας. Ἡ ὅλη ἔρευνα περιορίζεται εἰς τὰς ἐπιστήμας τῆς μὴ ὀργανικῆς ὕλης. Ἡ ἔκθεσις παρουσιάζει ἀναγλύφως τὴν τεραστίαν προσπάθειαν ἀναρίθμητων ἐπιστημόνων καὶ τεχνικῶν, οἵτινες εἰς διάστημα πολλῶν αἰῶνων κατάρθρωσαν νὰ ἀνεγείρουν τὸ περίλαμπρον οἰκοδόμημα τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἡμερῶν μας. Ὁ δεῦτερος τόμος ἀναφέρεται εἰδικῶς εἰς τὸν 18ον καὶ 19ον αἰῶνα. Ἐνταῦθα ἐξετάζονται ἢ ἀπὸ τοῦ Νεῦτωνος καὶ ἐντεῦθεν μηχανικὴ, ἢ θερμότης, ἢ ἀκουστικὴ, ὁ ἀτμός, ἢ ὀπτικὴ, ἢ ἀστρονομία, ὁ μαγνητισμός, ὁ ἠλεκτρισμός, ὁ χάλυψ, ἢ γενικὴ χημεία, καὶ ἢ βιομηχανικὴ χημεία.

Ὁ τόμος οὗτος καλύπτει τὴν μέχρι τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου περίοδον περίπου, ὅτι δὲ ἀπομένει εἶναι ἡ σύγχρονος περίοδος τῶν μεγάλων ἀνακαλύψεων τῆς διασπάσεως τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς δομῆς τοῦ σύμπαντος. Πρόκειται περὶ χρησιμότητος καὶ πρακτικοῦ ἔργου.

Σ. Κ. Π.

R. G. Hawtrey: *The Art of Central Banking*, Cass, London, 1962.

Ὁ γνωστότατος οικονομολόγος, ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἐπιστημονικοὺς ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς τραπεζικοὺς κύκλους, ἐξέδωκεν ἐκ νέου τὸ σύγγραμμά του περὶ τῆς τέχνης τῶν κεντρικῶν τραπεζῶν, μὲ νέον πρόλογον καὶ τινὰς διορθώσεις. Ὁ σκοπὸς τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς εἶναι κατὰ τὸν συγγραφέα ἡ σταθεροποίησις τῆς νομισματικῆς μονάδος. Προσθέτει ὅμως ὀρθότατα ὁ συγγραφεὺς ὅτι ἡ σταθεροποίησις τῆς μονά-

δος ταύτης συνάπτεται πρὸς τὴν παγιοποίησιν τοῦ ἐπιπέδου τῶν μισθῶν (ἀλλὰ διατέ-
 δχι —θά ἡδύνατο νὰ λεχθῆ— καὶ τῶν κερδῶν, ὅπως εἶχε ἤδη τονήσει ὁ Ἄ. Σμίθ ;),
 Εἰδικώτερον ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τὴν πρὸ τῆς κρίσεως
 τοῦ 1931 γαλλικὴν νομισματικὴν πολιτικὴν, εἰς τὸ δεύτερον τὴν κερδοσκοπίαν καὶ τὴν
 κατάρρευσιν τῆς Γουὼλ Στρήτ, τὰς εἰσπράξεις καὶ δαπάνας τῶν καταναλωτῶν, τὴν
 τέχνην τῶν κεντρικῶν τραπεζῶν, τὸ χρῆμα καὶ τοὺς τιμαριθμούς, τὴν πραγματείαν τοῦ
 Κέϋνες περὶ χρήματος, τὰς διεθνεῖς βραχυχρόνιους ἐπενδύσεις, τὰς μεθόδους θερα-
 πείας τῆς ἀνεργίας. Ἐκ τῶν κεφαλαίων τούτων ἐξαιρετικῶν ἐνδιαφέρον ἔχουν τὰ
 τρία τελευταῖα, τὰ ὁποῖα σχετίζονται περισσότερο πρὸς τὰς σημερινὰς συνθήκας καὶ
 τὰ σημερινὰ προβλήματα. Μεγάλην ἀξίαν ἀπὸ θεωρητικῆς ἀπόψεως ἔχει ἡ κριτικὴ
 ἀνάλυσις τῆς περὶ χρήματος πραγματείας τοῦ Κέϋνες ἀπὸ τὸν συγγραφέα, ὅστις
 προσκλίνει εἰς τὰς κλασσικὰς ἀντιλήψεις, δηλαδὴ τὰς ἀπόψεις τῆς ὀρθοδόξου σχολῆς.

Π.

R. G. H a w t r e y : A Century of Bank Rate, Cass. London, 1962.

Τὸ ἐπιτόκιον προεξοφλήσεως καὶ ἡ ἀποτελεσματικότης του εἶναι τὸ κύριον
 ἀντικείμενον τοῦ παρόντος βιβλίου, ὅπερ ἐπανεξεδόθη ἐμπλουτισμένον διὰ νέας εἰσα-
 γωγῆς, ἥτις ἐξετάζει τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἐπιτοκίου τούτου καὶ τῶν περὶ αὐτοῦ ἰδεῶν
 μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Ὁ συγγραφεὺς ἀκολουθῶν, ὡς γνωστόν, τὰς ὀρθοδόξους ἀντι-
 λήψεις, ὑποστηρίζει τὴν δραστικότητα τῶν χειρισμῶν τοῦ ἐπιτοκίου προεξοφλήσεως,
 παρὰ τὸ γεγονός ὅτι πολλαὶ κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις ἐξηνέχθησαν ἐπὶ τοῦ θέματος
 τούτου. Καὶ σήμερον εἶτι δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι παραμένει κύριον ὄργανον ἐλέγχου
 τῶν κινήσεων καὶ μεταβολῶν τοῦ ὄγκου τῶν μέσων πληρωμῆς, τὸ προεξοφλητικὸν
 ἐπιτόκιον, καίτοι βεβαίως ὕφίστανται καὶ ἄλλα μέσα νομισματικῆς πολιτικῆς καὶ πι-
 στωτικοῦ ἐλέγχου. Ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει διαδοχικῶς τὴν προέλευσιν τῆς παραδό-
 σεως τῆς πολιτικῆς τοῦ προεξοφλητικοῦ τόκου, τὸν χρυσὸν καὶ τὴν σχέσιν του πρὸς
 τὸν τόκον τοῦτον, τὸν αὐτὸν τόκον καὶ τὸν ἀντιπληθωρισμὸν, τὸν βραχυχρόνιον καὶ
 μακροχρόνιον τόκον προεξοφλήσεως, τὴν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν,
 τὰς μεταγενεστέρας ἀναφορὰς πρὸς τὴν παράδοσιν τῆς πολιτικῆς τοῦ αὐτοῦ τόκου,
 τέλος, τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον. Τὸ τελευταῖον τοῦτο κεφάλαιον συγκεντρώνει
 πρόσθετον θεωρητικὸν ἐνδιαφέρον, διότι ἐξετάζει τὰς σχέσεις τόκου καὶ κύκλων, τὰς
 ψυχολογικὰς ἀντιδράσεις, τὸν χρυσοῦν κανόνα καὶ τὴν διεθνῆ συνεργασίαν, τὰς
 κυβερνητικὰς δαπάνας, τὸ διευθυνόμενον νόμισμα.

Π.

P. H o o d : About Maps, Penguin (A Puffin Book).

Ἐὸ συγγραφεὺς κατῶρθωσε εἰς τὰς ὀλίγας σελίδας τοῦ βιβλίου του νὰ δώσῃ
 μίαν ζωηρὰν εἰκόνα τῶν κυριωτέρων ζητημάτων, τὰ ὁποῖα, συνδέονται πρὸς τὴν χρησι-
 μοποίησιν, τὴν κατανόησιν καὶ τὴν κατάρτισιν τῶν χαρτῶν. Τὸ μικρὸν ἔργον του, ἔχει
 κατ' ἐξοχὴν πρακτικὸν προσανατολισμὸν. Δύναται νὰ ἀποτελέσῃ μίαν πρωταρχικὴν
 μῦσιν εἰς ὅτι ἀφορᾷ γενικῶς τοὺς γεωγραφικοὺς καὶ τοὺς χωρογραφικοὺς χάρτας.
 Τὸ βιβλίον περιλαμβάνει πολλὰ καὶ ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέροντα διαγράμματα καὶ χάρ-
 τας καθὼς καὶ πολλὰ σχέδια, τὰ ὁποῖα ἐπιτρέπουν εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ σχηματίσῃ
 ἐποπτικὰς ἐννοίας διὰ τὰ ζητήματα περὶ τῶν ὁποίων ἀσχολεῖται ὁ συγγραφεὺς. Ἐὰν
 εἶναι ὀρθὸν ὅτι ἡ ἀξία ἑνὸς ἐπιστημονικοῦ ἔργου δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ὄγκον του
 τὸ σημερινὸν βιβλίον ἀποδεικνύει τοῦτο κατὰ τρόπον ἐκδηλον.

Σ. Κ. Π.

L. P. K i r w a n : A history of polar exploration, Penguin, 1963.

Ἡ ὄψιν τοῦ προβλήματος τοῦ παγκοσμίου πληθυσμοῦ, ἡ αὐξησις τοῦ ὁποίου προσλαμβάνει πρωτοφανεῖς διαστάσεις, ἔχει ἐμβάλει εἰς πολλὰς ἀνησυχίας τοὺς μελετητὰς τῶν παγκοσμίων οἰκονομικῶν καὶ γεωοικονομικῶν προβλημάτων. Δι' ὃ καὶ τὰ θέματα τῶν εἰδῶν διατροφῆς τῶν δυναμένων νὰ προέλθωσιν ἐκ τοῦ θαλασσοῦ πλούτου ἤρχισαν νὰ κερδίζουν ἔδαφος εἰς τὰς συνειδήσεις. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἡ ἀκριβὴς γνῶσις τῶν ἐξερευνήσεων τῶν ὑπερθαλασσίων περιοχῶν εἶναι λίαν ἐνδιαφέρουσα. Τὸ παρὸν βιβλίον εἶναι τὸ πρῶτον, ὅπερ καλύπτει τὴν ἀρκτικήν καὶ ἀνταρκτικήν περιοχὴν. Ἡ ἐξερεύνησις τοὺς ἤρχισε ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Πυθέου, μόνον ὅμως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη συνετελέσθη πλήρως. Τὰ πορίσματα τῆς εἶναι μεγάλης ἀξίας τόσο ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ὅσον καὶ ὑπὸ πρακτικὴν ἔποψιν. Π.

E. D. K r a n k s h a w : Khrushchev's Russia, Pelican, Penguin, 1963.

Ὁ συγγραφεὺς εἶναι ὁ δεύτερος ἐκ τῶν γνωστοτάτων εἰδικῶν περὶ τὰ σοβιετικὰ πράγματα, οἵτινες δροῦν εἰς τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον καὶ οἱ ὅποιοι διὰ τῶν συνεχῶν δημοσιευμάτων των τηροῦν τὴν παγκόσμιον γνώμην ἐνήμερον τῶν σημειουμένων κατὰ καιροὺς σημαντικῶν ἐξελίξεων. Εἰς τὸ σημερινὸν μικρὸν βιβλίον του δίδει μίαν πιστὴν καὶ ὡραῖαν εἰκόνα τῆς μετασταλινικῆς περιόδου τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Τὸ κεντρικὸν ἐπὶ σκηνῆς πρόσωπον εἶναι βεβαίως ὁ Νικήτα Χρουστσόφ. Ἡ Ρωσία ὅπως τὴν παρουσιάζει ὁ συγγραφεὺς, εἶναι μία χώρα ἔχουσα ὀλικὰς προόδους καὶ ἐσωτερικὰς ἐπιδιώξεις, λαὸν νέον, δρῶντα ὑπὸ πρόσφατον πνευματικὸν κλίμα, δυναμικὸν ἡγέτην μὲ προσόντα σπουδαίου πρακτικοῦ κυβερνήτου. Π.

K e n n e t h K. K u r i h a r a : Applied Dynamic Economics. London, George Allen & Unwin Ltd, 1963. σελ. 122. 21 σελλίδια.

Ὁ καθηγητὴς τῆς Οἰκονομικῆς τοῦ πανεπιστημίου Rusdhers, Kenneth Kurihara εἶναι γνωστὸς διὰ τὰς πλείστας ἐργασίας του ἀφ' ἑνὸς καὶ ὡς ἐξέχων ἐκπρόσωπος τῆς σχολῆς τοῦ Κέϋνς. Ἡ ὑπὸ κρίσιν ἐργασία ἀποτελεῖται ἐκ διαφόρων ἀρθρῶν δημοσιευθέντων εἰς τὰ πλέον ἔγκριτα διεθνῆ περιοδικὰ. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἡ δημοσίευσσις τῶν ἀρθρῶν τούτων εἶναι λίαν εὐπρόσδεκτος, ἰδίως εἰς χώρας ὅπου ἐλλείπουν τὰ περιοδικὰ ταῦτα.

Ὁ καθηγητὴς Kurihara ἀκολουθεῖ, ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, τὴν μεταπολεμικὴν καὶ μετακενσιανὴν συμβολὴν τοῦ καθηγητοῦ Asir Roy Harrod εἰς τὴν δυναμικὴν οἰκονομικὴν, ἐπεκτεινόμενος πέραν τῶν δύο τομέων τῆς καθαρᾶς δυναμικῆς, δηλαδὴ τῶν οἰκονομικῶν κύκλων καὶ τῆς οἰκονομικῆς μεγεθύνσεως, εἰς τὰ φιλοσοφικὰ, ἱστορικὰ καὶ πρακτικὰ προβλήματα τῆς οἰκονομικῆς προόδου. Ἡ ἐργασία διαίρεται εἰς τρία μέρη. Τὸ πρῶτον ἀναφέρεται εἰς προβλήματα τῶν ἀνεπτυγμένων οἰκονομιῶν, ὅπως ὁ πληθωρισμὸς τῆς μεταπολεμικῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομίας, αἱ θεωρίαι τοῦ καθηγητοῦ Χάνσεν περὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐπαναστάσεως τῆς Ἀμερικῆς, καὶ αἱ ἀπόψεις τοῦ Ροκφέλλερ διὰ τὴν οἰκονομικὴν μεγέθυνσιν τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ τέταρτον ἀρθρον τοῦ πρώτου μέρους ἀναφέρεται εἰς τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς τῆς εὐημερούσης κοινωνίας, δηλαδὴ τὰς γνωστὰς ἀπόψεις τοῦ καθηγητοῦ Galbraith, αἱ ὁποῖαι διευτυπώθησαν εἰς τὸ κλασσικὸν καὶ ἐπιμαχον ἔργον του The Affluent Society. Τὸ δεύτερον μέρος τῆς ὑπὸ κρίσιν ἐργασίας περιλαμβάνει τὴν ἔσρακα ἐπίσης ἀρθρα μὲ θέμα τὰ προβλήματα τῶν ἀναπτυσσομένων οἰκονομιῶν. Φυσικῶς τῷ λόγῳ, τὸ δεύτερον μέρος παρουσιάζει εἰδικὸν ἐνδιαφέρον διὰ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὰ προβλήματα τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν, ἰδίως δὲ τὸ ὑπ'

άρθρ. 7 κεφάλαιον, όπου διερευνᾶται τὸ θέμα τῆς μικτῆς οἰκονομίας καὶ τῶν πολιτικῶν κινδύνων διὰ τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς ὑπερσυγκεντρωτικοῦ οἰκονομικοῦ προγραμματισμοῦ.

Τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον μέρος ἀφιερῶται εἰς τὴν διεθνή πλευρὰν τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἐπισημανθῇ ἡ σημασία τοῦ ἐνάτου κεφαλαίου, ὅπου ὁ συγγραφεὺς ἐπιχειρεῖ μαθηματικὴν ἀπόδειξιν τοῦ διεθνῶς «συμβιβαστοῦ» τῆς οἰκονομικῆς μεγεθύνσεως καὶ τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου.

Ἡ συλλογὴ τῶν ἀρθρῶν τοῦ καθηγητοῦ Kurihara ἀποτελεῖ πολύτιμον βοήθημα διὰ τὸν μελετητὴν τῶν δυναμικῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων. Κατὰ τὸ πλεῖστον ὅμως τὰ ἀρθρα προορίζονται διὰ εἰδικούς καὶ προϋποθέτουν πλήρη γνώσιν τῶν θεωριῶν τοῦ Keynes καὶ τῆς σχολῆς του.

N.Π.Κ.

L a m b e r t P. : L'oeuvre de John Maynard Keynes. Χάγη, 1963.

*Ἐρευνα ἀφιερωμένη εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Keynes. Εἰς τὸν κυκλοφορήσαντα πρῶτον τόμον, ἐξετάζονται : α) αἱ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς Γενικῆς Θεωρίας ἐργασίαι τοῦ Ἄγγλου οἰκονομολόγου, β) ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τούτου ἐν τῷ συνόλῳ των.

*Ὁ συγγραφεὺς προσπαθεῖ, ἐν συνεχείᾳ, νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς «Γενικῆς Θεωρίας» ὡς καὶ τὰς διαφόρους πλευράς τῶν δοξασιῶν τοῦ Keynes. Ἀκολουθῶς προβάλει εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἀντιστρατευομένων τὰς θεωρίας τοῦ Keynes γνωμῶν.

G.M.

R. N. C a r e y H u n t : The Theory and the Practice of Communism. Penguin, 1963.

*Ὁ συγγραφεὺς τοῦ σημερινοῦ ἔργου ἐκ 315 πυκνοτυπωμένων σελίδων εἶναι γνωστότατος εἰς τὸν ἀγγλοσαξωνικὸν κόσμον. Τὸ βιβλίον ἐδημοσιεύθη κατὰ πρῶτον τὸ 1950, ἀνεθεωρήθη δὲ κατὰ τὸ 1951 καὶ 1957. Ἡ σημερινὴ ἔκδοσις ἐπλουτίσθη με ἐισαγωγὴν ἐκ 14 σελίδων γραφεῖσαν ἀπὸ τοῦ Λ. Σαπίρο. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι ἡ καλύτερα παρούσασις, ποῦ ὑπάρχει εἰς τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν διὰ τὰ θεωρητικὰ προβλήματα ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ κομμουνισμοῦ εἰς τὴν πρᾶξιν ἀπὸ τοῦ 1800 μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέροντα εἶναι τὰ κεφάλαια τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν διαμάχην τῶν ἀρχικῶν ἡγετῶν Λένιν, Στάλιν καὶ Τρότσκι καὶ εἰς τὴν μετὰ τὸν Στάλιν ἐξέλιξιν τῶν σοβιετικῶν πραγμάτων. Τὸ θεωρητικὸν μέρος τοῦ ἔργου περιλαμβάνει τὸν διαλεκτικὸν ὕλισμὸν τοῦ Μάρξ, τὴν διαλεκτικὴν λογικὴν, τὴν θεωρίαν τῆς γνώσεως καὶ τὰς θεωρίας τοῦ ἀγῶνος τῶν τάξεων καὶ τοῦ ἱστορικοῦ ὕλισμοῦ, τὴν μαρξικὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν, τὴν μαρξικὴν πολιτειολογίαν καὶ ἠθικὴν. Ἡδὴ ἐκ μόνης τῆς μνείας τῶν περιεχομένων φαίνεται τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ βιβλίου.

Π.

A. S. M a k i n t o s h : The Development of the Firm, C.U.P. 1963.

*Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις ἐν γένει δὲν ἐνδιαφέρει μόνον τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν τελούσας χώρας, ἀλλὰ καὶ τὰς ἤδη ἀνεπτυγμένας, αἵτινες ἐπιδιώκουν τὴν περαιτέρω αὐξήσιν τοῦ εἰσοδήματος αὐτῶν. Πλὴν τούτου ἄλλως τε εἶναι γνωστὸν ὅτι καὶ ἐντὸς τῶν ἀνεπτυγμένων χωρῶν ὑφίστανται περιοχαὶ ὑποανεπτυγμένα, ὡς λ.χ. ἡ Σκωτία ἐντὸς τῆς ὅλης Μεγάλης Βρετανίας. Ὁ σημερινὸς συγγραφεὺς θέτει εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἐνδιαφερόντος του τὴν ἐπιχειρήσιν, ἐκ τῆς ὁποίας βεβαίως ἐξαρτᾶται ἡ οἰκονομικὴ πρόδοσις εἰς τὰς ἐλευθέρους χώρας. Ὁ κύριος σκο-

πὸς τοῦ βιβλίου εἶναι ἡ ἔρευνα τῶν συνθηκῶν καὶ ἡ ἐπίτευξις συναγωγῆς πορισμάτων ἐπὶ τῆς λειτουργίας τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων καθὼς καὶ ἔρευνα τῶν ἀποτελεσμάτων ἐκ τῆς μεταβολῆς τῆς λειτουργίας ταύτης. Ἡ ἔρευνα του εἶναι βασισμένη εἰς τὴν πραγματικότητα, εἶναι συστηματικὴ καὶ ὁδηγεῖ εἰς πολυτίμητα πορίσματα διὰ τε τοὺς οἰκονομολόγους καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις. Τὸ βιβλίον εἶναι διηρημένον εἰς τέσσαρα τμήματα. Τὸ πρῶτον θέτει τὸ θεωρητικὸν πλαίσιον. Τὸ δεύτερον θέτει ὀρισμοὺς καὶ ἐξηγεῖ τὰς χρησιμοποιουμένας μεθόδους ἐρεύνης. Τὸ τρίτον ταξινομεῖ τὰς πληροφορίας ἐπὶ τῶν κατ' ἴδιαν συγκεκριμένων ἐπιχειρήσεων, συγκρίνει τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν διαφόρων ομάδων ἐξ αὐτῶν. Τὸ τέταρτον συνίσταται ἀπὸ παραρτήματα ἀναλύοντα θεωρητικῶς τὰς κατὰ περίπτωσιν μελέτας. Τὸ ὕλικόν τῆς ἐρεύνης ἦσαν 36 ἐπιχειρήσεις τῆς περιοχῆς τοῦ Μπρίνιχαμ.

Σ. Κ. Π.

Q. Riley - R. Taylor : Discovery of the Poles. Penguin (a Puffin Book).

Εἰς τὸ παρὸν μικρὸν βιβλίον παρέχεται εἰς πολὺ ἀπλᾶς καὶ γενικὰς γραμμάς μία συνοπτικὴ εἰκὼν τῶν προσπαθειῶν, αἱ ὁποῖαι συνετελέσθησαν κατὰ καιροὺς πρὸς ἐξερεύνησιν καὶ ἀνακάλυψιν τῶν πόρων. Τὸ βιβλίον εἶναι γραμμένον ὄχι κατὰ τρόπον ξηρὸν ἀλλὰ κατὰ τρόπον εὐχάριστον προωρισμένον νὰ προσελκύσῃ τὴν περιέργειαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου. Κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐξερευνησέων ἀκολουθεῖται ἡ χρονολογικὴ σειρὰ καὶ οὕτω τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι συγχρόνως καὶ μία σύντομος ἱστορία τῶν πολικῶν ἐξερευνησέων. Αὗται, ὡς γνωστόν, ἤρχισαν κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα, τὸν αἰῶνα δηλαδὴ τῶν μεγάλων γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων, κατὰ τὸν ὁποῖον τολμηροὶ καὶ ριψοκίνδυνοι θαλασσοπόροι ἔβησαν ὡς σκοπὸν τὴν διεύρυσιν τῶν γεωγραφικῶν ὁριζόντων τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ βιβλίον κοσμεῖται ἀπὸ ἐξόχως ἐνδιαφέροντα σχεδιαγράμματα.

Σ. Κ. Π.

Joan Robinson : Economic Philosophy, Watts, London, 1962.

Ἡ διάσημος οἰκονομολόγος Κα Ρόμπινσον εἰς τὸ νέον μικρὸν βιβλίον τῆς ἀφῆκε ἐπ' ὀλίγον τὴν καθαρὰν καὶ ἐφηρμοσμένην θεωρίαν τῆς Οἰκονομικῆς καὶ εἰσήλθεν εἰς τὴν σαφῆραν τῆς «οἰκονομικῆς φιλοσοφίας», δηλαδὴ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς σχέσεως ἐπιστήμης καὶ ἰδεολογίας εἰς τὴν Οἰκονομικὴν, θεωρίας καὶ δόγματος. Τὰ θέματα τῆς ἐρεύνης τῆς διαφωτίζει μὲ παραδείγματα ἀπὸ οἰκονομικᾶς θεωρίας διδαχθείσας κατὰ τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνας. Ὡς τοιαύτας θεωρίας ἐπέλεξε τέσσαρας : τὴν κλασσικὴν, τὴν νεοκλασσικὴν, τὴν κεῦνσιανὴν, τὴν περὶ ἀναπτύξεως. Τὸ πρῶτον κεφάλαιον θέτει τὸ δλον ζήτημα καὶ εἶναι βασικόν, εἰς τὰ ὑπόλοιπα δὲ ἐπακολουθεῖ ἡ κατ' ἐφαρμογὴν θὰ ἔλεγέ τις σχέσις θεωρίας καὶ δόγματος εἰς τὴν οἰκονομικὴν.

Π.

« S P O U D A I »

« ETUDES »

Édition Bimensuelle de l' École
des Hautes Études Industrielles

« STUDIES »

Bimonthly Edition of the Graduate
School of Industrial Studies